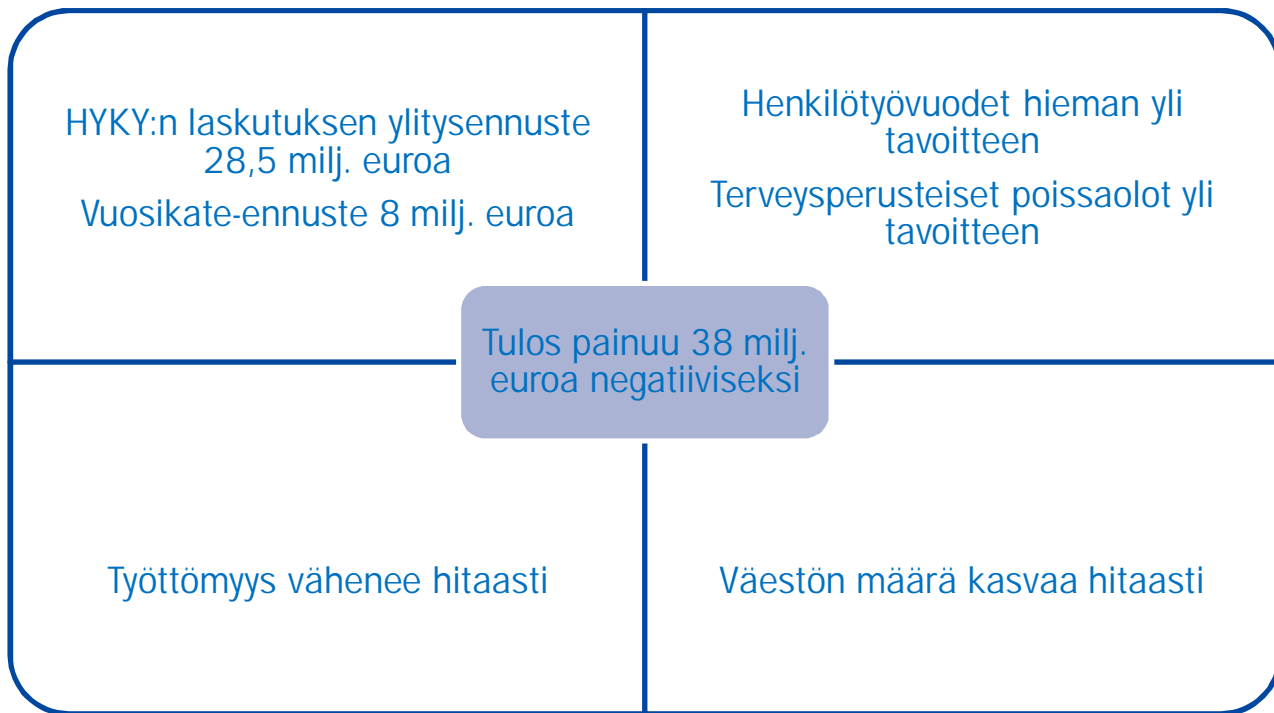
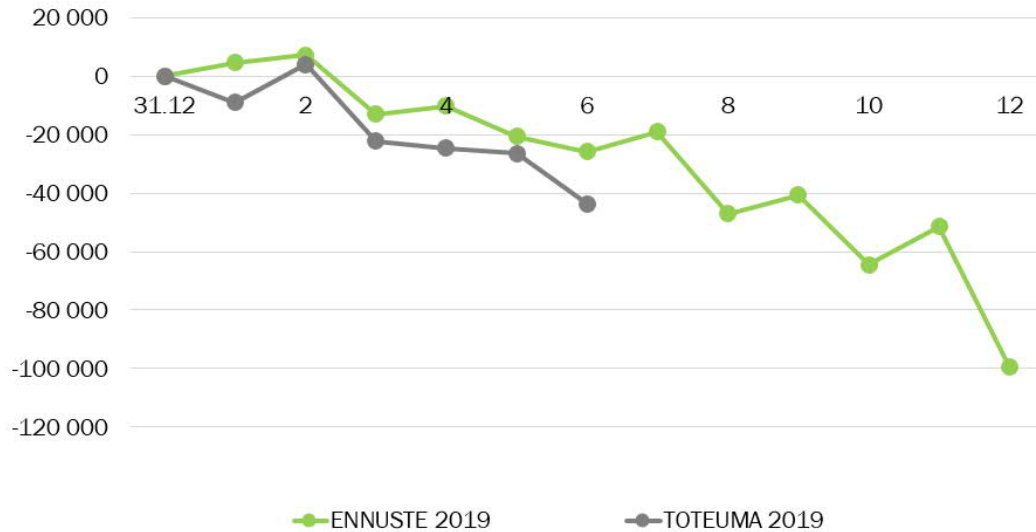

Talouden seurantaraportti tammi-kesäkuu 2019

Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen kehitys (netto) 2019, 1 000 euroa
(ilman pitkäaik. lainanottoa, kons. talletuksia, vahinkorahastoa,
kuntatodistuksia ja antolainoja)

Maalis- ja joulukuussa 21 milj. euron
lainanlyhennys

Syyskuussa kiinteistöverojen ensimmäinen
maksuunpano, toinen marraskuussa

Heinä-joulukuussa kunnallisveron
ennakonpalautukset aikaisemmista
vuosista poiketen

Talousarvion muutospaineet voimassa olevaan talousarvioon nähden

TA 2019: Ylityspaineet muutettuun talousarvioon nähden 2019						
KÄYTTÖTALOUSOSA			Sitova yhteensä		YHTEENSÄ	
1000 euroa	menot	tulot	menot	tulot	MENOT	TULOT
KONSERNIHALLINTO					29 500,0	0,0
Ostot Hyvinvointiyhtymästä			28 500,0			
- Hyvinvointiyhtymän laskutus ylittyyne	28 500,0					
Tilakeskus			1 000,0			
- väistötilajärjestelyt	500,0					
- rakennusten purkaminen	500,0					
- ulkoiset vuokratulot alle arvion, ennuste		-800,0				
SIVISTYKSEN PALVELUALUE					2 655,5	0,0
Lasten ja nuorten kasvu vastuualue			2 500,0			
- Yksityisen varhaiskasvatuksen odotettua nopeampi kasvu on lisännyt palvelusetelien kysyntää yli budjetoidun. Samaan aikaan kaupungin omia paikkoja on ylläpidetty ja vahvistettu kysyntään vastaamiseksi eikä toiminnan sopeuttamista ei ole voitu tehdä samaan tahtiin johtuen lisääntyneestä paikkatarpeesta varhaiskasvatuksen osallistumisasteen noustessa. Ylityspaine on tämän hetken arvion mukaan n. 2,5 milj.	2 500,0					
Liikunta- ja kulttuuri vastuualue			144,7			
- määrärahan lisäys, siivous ja ict	7,7					
- määrärahan lisäys, nuorten MM-kisojen alijäämä	137,0					
Kaupunginmuseo			4,0			
- määrärahan lisäys, siivous ja ict	4,0					
Kansainväliset urheilutapahtumat			1,8			
- määrärahan lisäys, tukipalvelut	1,8					
Lahden kaupunginorkesteri			1,1			
- määrärahan lisäys, siivous ja ict	1,1					
Lahden kaupunginteatteri			3,9			
- määrärahan lisäys, siivous ja ict	3,9					
YHTEENSÄ	32 155,5	-800,0	32 155,5	0,0	32 155,5	0,0
NETTOMENOT YHTEENSÄ			32 155,5		32 155,5	

Talousarvion muutospaineet voimassa olevaan talousarvioon nähden

1000 euroa			menot	tulot	MENOT	TULOT
VEROTULOT (ei sitova)						-10 000,0
Kunnallisvero				-10 000,0		
- Verohallinnon tulorekisteri-ongelmat siirtävät kunnallisveron tilityksiä vuodelta 2019 myöhemmäksi.						
- Kuntaliitto arvioi koko maan osalta siirtyvän euromäärän olevan yli 400 milj. euroa. Arvio elää kuitenkin suuresti loppuvuoden aikana.						

Tuloslaskelmaennuste 2019

(sisältää liikelaitokset ja sisäiset erät)

Milj. euroa	TA 2019	TA+LTA 2019	ENNUSTE 2019
Toimintatulot	151,1	151,6	151,6
Toimintamenot	788,3	788,8	820,9
TOIMINTAKATE	-637,2	-637,2	-669,4
Verotulot	486,6	487,6	477,6
Valtionosuudet	189,7	188,7	188,7
Rahoitustulot ja -menot	10,7	10,7	10,7
Korkotulot	13,1	13,1	13,1
Muut rahoitustuotot	16,9	16,9	16,9
Korkomenot	-18,6	-18,6	-18,6
Muut rahoitusmenot	-0,6	-0,6	-0,6
VUOSIKATE	49,8	49,8	7,7
Poistot käyttöom.	45,9	45,9	45,9
TILIKAUDEN TULOS	3,9	3,9	-38,2

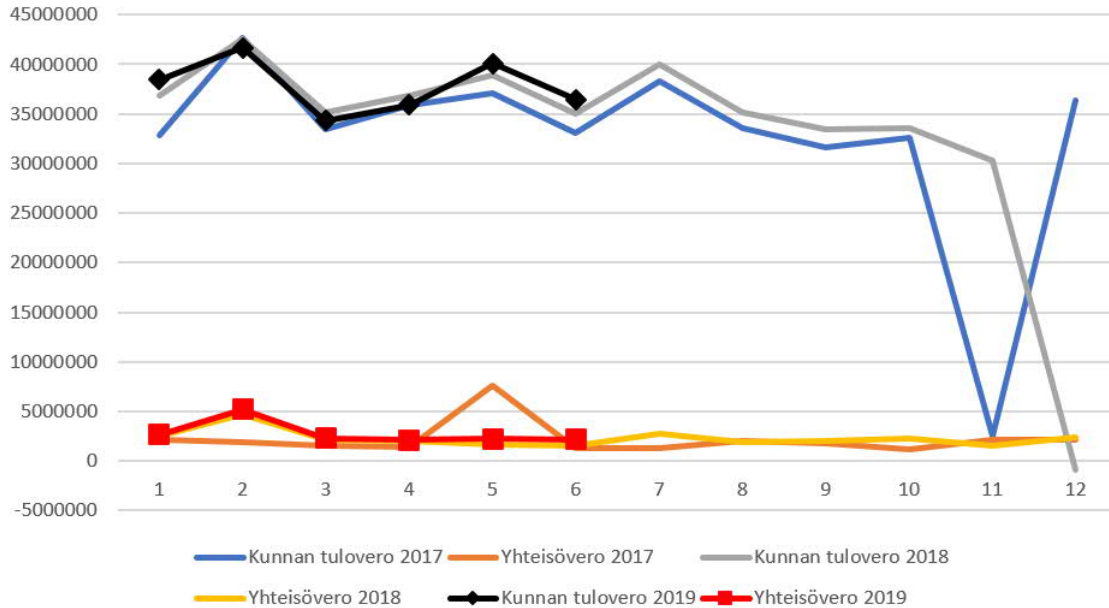
Tuloslaskelma 2019

Tuloslaskelma, 1000 €	Voimassa oleva talousarvio 2019	Toteuma 2019 01 - 06	Toteuma %	Toteuman kasvu %	Tilin-päätös 2018	Tilin-päätös 2018 01 - 06	Edellinen vuosi %
Toimintatuotot	150 532	75 735	50,3	-1,6	150 904	76 982	51,0
Toimintakulut	-788 828	-388 323	49,2	3,0	-774 456	-377 147	48,7
TOIMINTAKATE	-637 196	-312 512	49,0	4,1	-622 211	-300 089	48,2
VEROTULOT	487 600	242 165	49,7	0,6	465 139	240 682	51,7
VALTIONOSUUDET	188 700	94 350	50,0	-1,3	191 367	95 630	50,0
Korkotuotot	13 096	6 323	48,3	-2,0	12 106	6 454	53,3
Muut rahoitustuotot	16 862	16 322	96,8	2,8	15 909	15 870	99,8
Korkokulut	-18 615	-8 530	45,8	7,0	-15 998	-7 969	49,8
Muut rahoituskulut	-625	-35	5,6	-2,3	-644	-36	5,5
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	10 718	14 079	131,4	-1,7	11 374	14 319	125,9
VUOSIKATE	49 822	38 082	76,4	-24,7	45 669	50 542	110,7
Poistot ja arvonalennukset	-45 881	-20 046	43,7	2,1	-45 175	-19 626	43,4
TILIKAUDEN TULOS	3 941	18 036	457,7	-41,7	494	30 916	6255,8

Verorahoitus

Kunnallis- ja yhteisöveron tilitykset 2017 - 2019

Verotulot

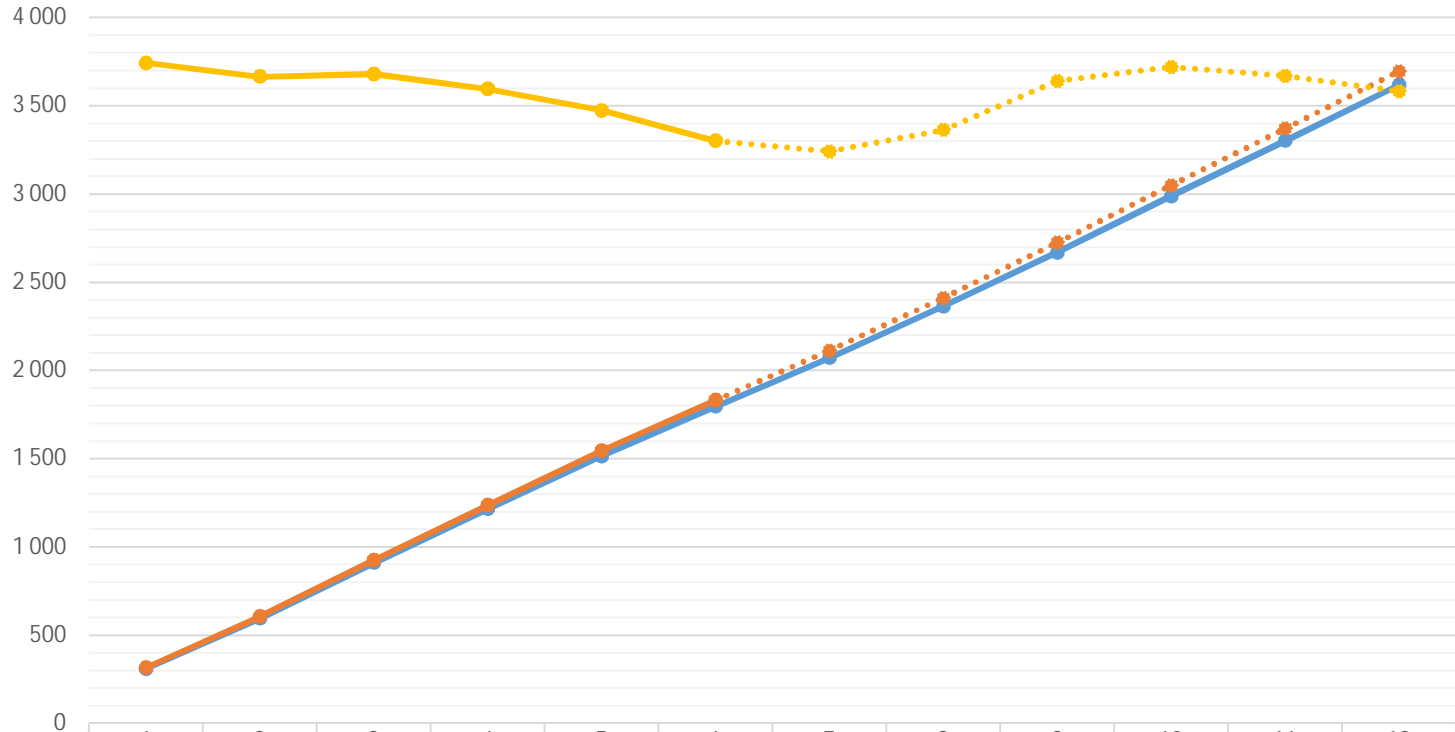
Verotulot toteutunevat muutetun talousarvion mukaisesti

Kunnallisveron kuukausitoteuma kuluvana vuonna poikkeaa edellisvuosien toteumista

- ennakonpalautukset jo heinä-joulukuussa
- tulorekisteriongelmat vähentävät kunnallisveron tilityksiä 2019 ja lisäävät niitä myöhemmin

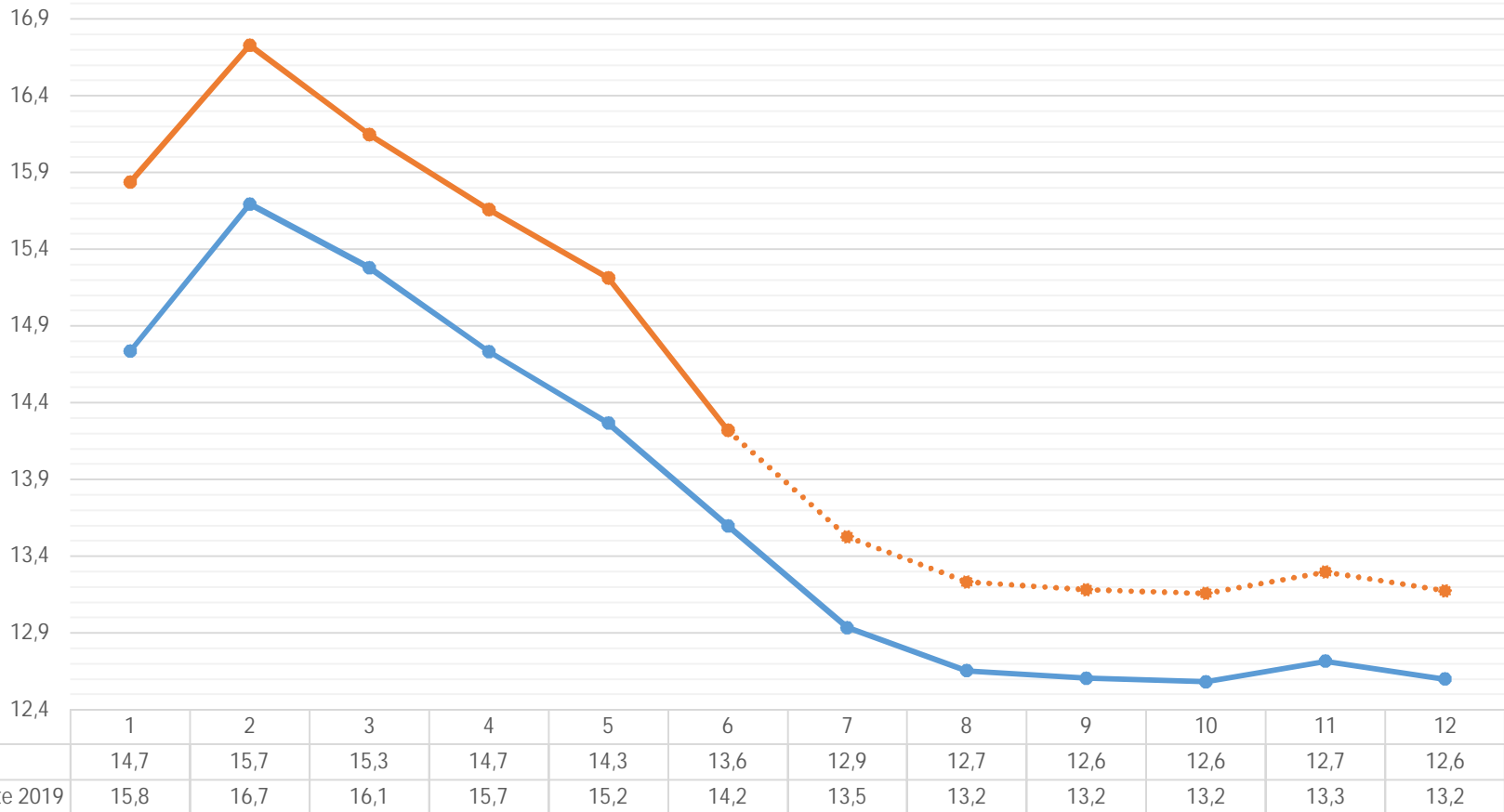
Kumulatiiviset henkilötyövuodet ja henkilöstömäärä - Kaupunki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Henkilötyövuodet tavoite 2019	310	594	910	1 214	1 514	1 795	2 072	2 363	2 669	2 988	3 302	3 618
Henkilötyövuodet toteuma/ennuste 2019	315	605	925	1 236	1 546	1 831	2 113	2 411	2 724	3 050	3 370	3 696
Henkilöstömäärä toteuma/ennuste 2019	3 743	3 664	3 680	3 595	3 475	3 301	3 242	3 363	3 641	3 720	3 669	3 582

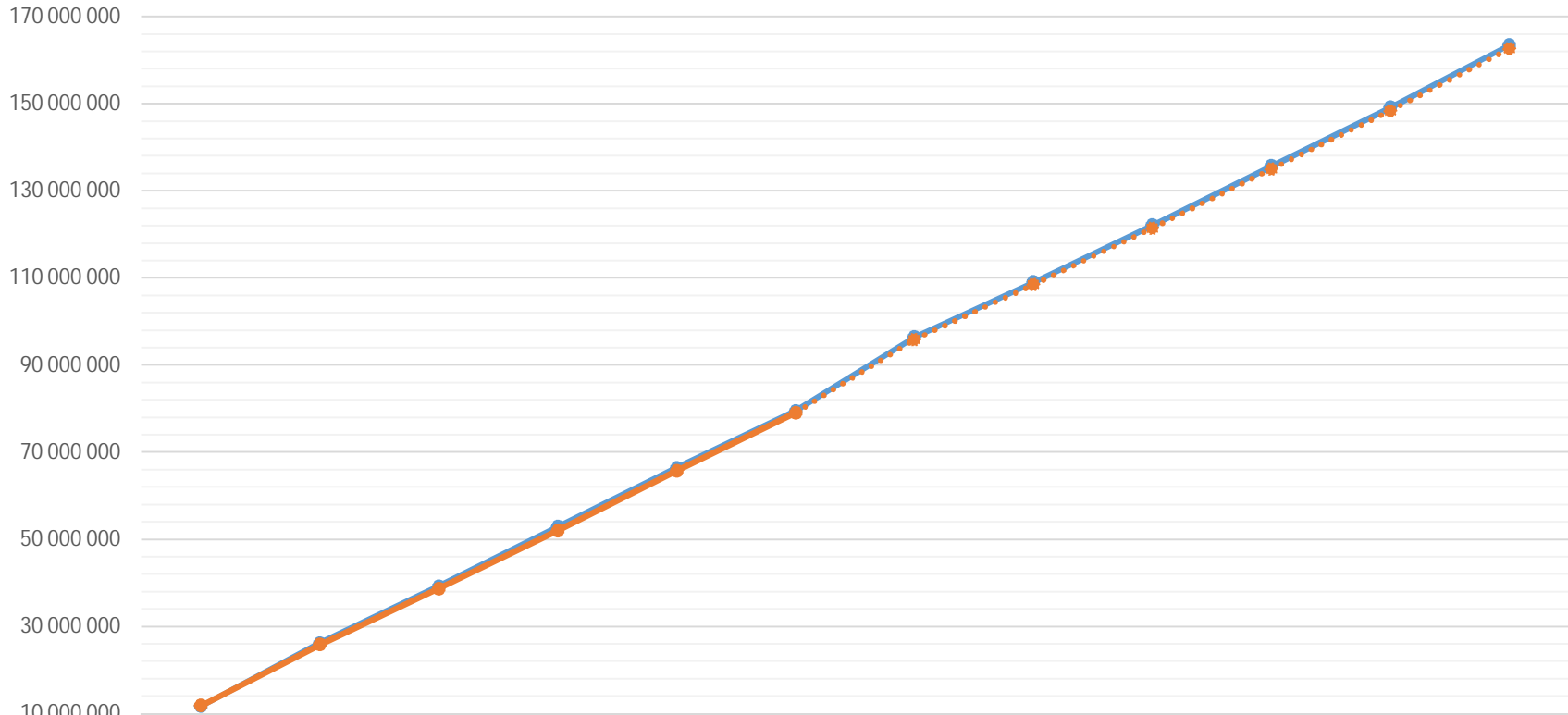
- Ennusteen mukaan henkilötyövuosia tulee olemaan enemmän kuin mikä on asetettu tavoitteeksi vuodelle 2019

Terveysperusteiset poissaolot kalenteripäivinä per henkilötyövuosi - Kaupunki

- Ennusteen mukaan terveysperusteisia poissaoloja tulee olemaan enemmän kuin mikä on asetettu tavoitteeksi vuodelle 2019

Kumulatiiviset henkilöstökustannukset ilman jaksotuksia - Kaupunki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
— Tavoite 2019	11 615 800	26 102 010	39 139 540	52 804 309	66 348 506	79 423 555	96 339 663	108 977 137	122 040 826	135 673 172	149 139 791	163 429 319
— Toteuma/ennuste 2019	11 737 267	25 745 176	38 637 649	51 931 861	65 653 292	79 022 639	95 853 357	108 427 038	121 424 784	134 988 317	148 386 959	162 604 355

- Ennusteen mukaan henkilöstökuluja tulee olemaan vähemmän kuin mikä on asetettu tavoitteeksi vuodelle 2019

Konsernipalvelut, toiminnan vaikuttavuus

- Kehysvalmistelu ja laadintaohjeet talousarviovuodelle 2020 sekä taloussuunnitelmavuosille 2020–2022
- Talousarviomuutoksia vuoden 2019 talousarvioon
- Lahti on ensimmäisenä suomalaisena kaupunkina nimitetty Euroopan ympäristöpääkaupungiksi 2021 Osllossa järjestetyssä finaalityössä 20.6.2019.
- Työterveyden toimintasuunnitelman uudistaminen toteutettu.
- Fellmanniaan muutto ensimmäisen ryhmän osalta lokakuussa. Ensimmäisessä vaiheessa muuttaa konsernihallinnon ja sivistyksen palvelualueen hallintohenkilöstöä Tietoportista, Siltapuistosta ja BW Towerista. Henkilömäärä on noin 90.

Elinvoima- ja kilpailukykypalvelut, toiminnan vaikuttavuus

- Koko kevään edunvalvontakampanja Lahden EGCA2021-haun tueksi ja kesällä Lahti valittiin Euroopan ympäristöpääkaupungiksi 2021
- EKP:n vahva rooli kaupunkistrategian kärkihankkeiden Yritysten Lahti ja Opiskelukaupunki Lahti toteutuksessa
 - Yrityspalvelusetelipilotin valmistelu yhteistyössä Ladecin kanssa, pilotin toteutus syksyn 2019 aikana
 - Start-up Centerin konseptin valmistelu yhteistyössä LAMKin kanssa
 - Opiskelijakaupunki-teeman ja Niemen kampuksen hyödyntäminen kaupunkimarkkinoinnissa
- Citi CAP –hankkeen toteuttaminen: päästökauppa-mallin kehittäminen sekä sovelluksen tekninen valmistelu
- Tapahatusuunnitelman 2030 valmistelun käynnistäminen, kesän suur tapahtumien valmistelut (mm. Ironman, Kuninkuusravit, Lahti Fringe)

Kaupunkiympäristön palvelualue, toiminnan vaikuttavuus

- Tammi-kesäkuussa teknisen ja ympäristölautakunnan käsittelyssä on ollut yhteensä 9 asemakaavakohdetta. Omakotitontteja on kaavoitettu 7 kpl. Muun asumisen osalta on kaavoitettu kerrosalaa 1000 k-m² sekä elinkeinoelämän kaavakohteissa 100 k-m².
- Omakotitontteja luovutettiin 40 kpl ja teollisuustontteja 7 kpl.
- Omakotitonttien päivitetty luovutusehdot on hyväksytty teknisessä ja ympäristölautakunnassa.
- Ranta-kartanon kaavoitus sekä hotelli- ja vesiliikuntakeskushanke etenee suunnitellusti. Ensimmäinen kohde rakenteilla.(u)
- Kiinteistöverohankkeessa lähtöselvitykset ovat valmistuneet ja hankkeessa on siirrytty operatiiviseen vaiheeseen. (u)
- Lahti green capital. (u)
- Joukkoliikenteen runkolinjastosuunnitelma valmistui ja käsiteltiin joukkoliikennelautakunnassa.
- Matkakeskuksen liityntäpysäköinnin väliaikaisjärjestelyt saatiin toteutettua tavoitellussa laajuudessa ja väliaikaisten paikkojen määrää on lisätty tarpeen mukaan Jaksonkadun töiden edetessä.
- Riskikartoituksia tehtiin kaikilla vastuualueilla yhteisellä menetelmällä.
- Lahden suurin tiehanke Lahden eteläinen kehätie edistyy aikataulussaan. Kujalan eritasoliittymä otetaan liikenteelle loppuvuoden aikana.
- Tammi-kesäkuussa rakennusvalvonnassa on myönnetty pääosin rakennus- ja toimenpidelupia 442 kpl (vuonna 2018: 511). Luvat ovat sisältäneet 161 uutta rakennusta (2018: 185), joissa on ollut yhteensä 360 asuntoa (2018: 346). Vastaavasti uusia asuntoja on valmistunut 381 kpl (2018: 388).

Kaupunkiympäristön palvelualue, toiminnan vaikuttavuus

- Jätehuoltoviranomainen on aloittanut jätehuollon kuntakierrokset. Palvelutason valmistelu on aloitettu Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n kanssa
- Skanska Infra Oy:n rengasleikkeiden hyötykäyttöön myönnettiin ympäristölupa.
- Polyaromaattisten hiilivetyjen mittaukset ovat alkamassa ja pienpolton aiheuttamista haitoista on tiedotettu runsaasti
- Kevätpölyepisodista on tiedotettu
- Hiljaisten alueiden kartoitus tuotiin rakennus- ja ympäristölautakuntaan tiedoksi ja alueiden säilyttämistä yleiskaavan keinoin tutkitaan
- Lahden ammattikorkeakoulun kanssa on toteutettu CFC-yhdisteitä käyttävien laitosten valvontaa
- Pohjavesien yhteistarkkailu käynnistyi. Käynnistyneessä RAINMAN -hankkeessa selvitetään ilmastomuutoksen mahdollisia vaikutuksia pohjaveteen ja sitä kautta esimerkiksi maankäytön suunnitteluun. Hankkeessa tiivis yhteistyö Pietarin, Helsingin ja Mikkelin kanssa.
- Kumiankosken säännöstelyn lopettamiseen ja säännöstelypadon purkamiseen saatu ELY:ltä 70 000 €:n rahoitus. Okeroisissa Erviänojan Myllylampi kunnostettiin ja vanha puinen pato (kalojen nousueste) korvattu tekokoskella. Lisäksi järvillä alkutalven normaaleja vesienhoitotöitä (mm. hoitokalastus, vedenlaadun seuranta, hapetus).
- Jatkettu Lahden kaupungin koordinoiman Hule S&C -hankkeen toteuttamista; järjestetty loppuseminaari Otaniemessä ja tuotettu julkaisuja. Viety Hulevesien hallintaa kustannustehokkailla hybridiratkaisuilla -kärkihankkeen toteutus loppuun.
- Elintarvikevalvonnan asiakastyytyväisyyskysely alkuvuonna 2019. Hyvät tulokset heijastavat toimijoiden positiivista suhtautumista ja luottamista valvojiin

Osallisuus ja hyvinvointipalvelut, toiminnan vaikuttavuus

- Sosiaali- ja terveystieteiden ohjausta palvelusopimuksen pohjalta sekä yhdyspintojen selkeyttämistä on jatkettu hyvinvointiyhtymän ja sen eri toimialojen kanssa säännöllisissä yhteistyötapaamisissa -> yhteistyötapaamisia on lisätty ja käyty läpi palvelusopimuksen tavoitteiden toteutumista
- Kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä on organisoitu omien ja seudullisten työryhmien (esim. Hyte- työryhmät, PETE- työryhmät) kautta ja osallistamalla Kunta hyvinvoinnin edistäjänä verkostoprojektiin sekä antamalla tukea paikallisten järjestöjen / yhdistysten hankkeisiin
- Yhdistystapaaminen järjestettiin 14.5.2019, jossa mm. kartoitettiin yhdistysten tarpeita
- Osallistavan budjetoinnin toimintamallin kehittäminen on käynnistynyt kartoittaen mahdollisia yhteistyökumppaneita (mm. LAMK) sekä etsien tietoa/ kokemuksia toimintamallin kehittämiseen -> tähän liittyen tutustumismatkat Helsingin ja Tampereen osallisuustyöhön
- Erätauko dialogikeskustelut jatkuneet ja kaupunkilaisten osallisuutta lisätty mm. OmaLahti- tilaisuuksilla
- Palvelutorin tila- ja palveluarkkitehtuurin suunnittelu on edennyt aikataulussa eri toimijoiden yhteistyönä-> vuokrasopimus Palvelutorin tiloista allekirjoitettu 14.5.2019 ja Palvelutorin rakennuslupa hyväksytty 6.6.2019

Osallisuus ja hyvinvointipalvelut, toiminnan vaikuttavuus

- Osallistuttu Päijät-Hämeen kattavan kotouttamisen ja maahanmuuttotyön palvelukokonaisuuden suunnitteluun ja pilotoinnin valmisteluun (Kotouttamo)
- Senioreiden digitaito hanke jatkui laajentuen myös Nastolaan

Tukityöllistäminen, toiminnan vaikuttavuus

- Vauhdittamon kehittäminen ja yhteys Ohjaamo Lahteen
- verkoston ylläpito, viestintä ja aseman vakiinnuttaminen, ICT-ratkaisut työnhaussa
- Yrityspisteen kehittäminen (Ohjaamo, Vauhdittamo, Ladec, TE-toimisto)
- Työllisyydenhoidon vaikuttavuusseurannan kehitystyö
- Ympäristöpajan ja työhönvalmennuksen kehittäminen sekä asiakasvolyymien lisäys
- Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP Päijät-Häme/Lahti) kehittäminen
- Kesätyösetelien käyttökohteiden laajentaminen
- Työllistettyjä ajalla 1-6/2019 (omat + Lahti-lisät) yhteensä n. 400 hlöä
- Vauhdittamon toiminnassa ollut tammi-kesäkuussa 1 618 käyntikertaa, joista 821 ollut yksilökäyntejä. Ryhmävierailuissa 250 osallistujaa.
- Ohjaamolla tammi-kesäkuussa käyntejä 4 351, joista yksilökäyntejä 1 979.

Sivistyksen palvelualue, toiminnan vaikuttavuus 1/4

SEUDULLINEN KEHITTÄMINEN

- Varhaiskasvatuksen maakunnallinen arviointikysely toteutettiin tammi-helmikuun vaihteessa. Varhaiskasvatuksen fyysisten oppimisympäristöjen kehittämistoiminta saatiin päätökseen kesäkuun loppuun mennessä ja kehittämistoiminta jatkuu psyko-sosiaalisten oppimisympäristöjen kehittämisellä. Alueellinen tutoropettajahanke sai jatkorahoituksen, jonka avulla tutoropettajatoimintaa vakinaistetaan seudullisesti. Toukokuussa aloitettiin #paraskouluhanke, joka on osa kansallista peruskoulujen kehittämistyötä. Vuosiluokkien 1-2 A1-kielen opetussuunnitelma rakennettiin yhdessä seudullisesti ja siihen liittyvä luokanopettajien täydennyskoulutus aloitettiin. Seudullinen sivistysjohtajien verkosto on kokoontunut säännöllisesti kuukausittain, samoin eri sivistyspalvelujen sektoreiden esimies- ja asiantuntijaverkostot.

KIRJASTO- JA TIETOPALVELUT

- Kirjastot ovat edistäneet kaupunkilaisten hyvinvointia, osaamista ja osallisuutta sisältö-, mediakasvatus- ja tapahtumatarjonnalla sekä saavutettavalla kirjastoverkolla ja monipuolisilla aukioloajoilla
- Tammi-kesäkuussa Lahden kirjastoissa reilut 0,5 miljoonaa asiakaskäyntiä, 1 miljoona lainausta ja 30.000 lainaajaa.

WELLAMO-OPISTO

- Päätetty ja raportoitu lukuvuoden 2018-2019 toiminta esim. johtokunnalle
- Aloitettu lukuvuoden 2019-2020 toiminta esim. laadittu uusi seudullinen opetusohjelma, valmisteltu määräaikaista työsuhteita, toteutettu markkinointia ja opiskelijoiden ilmoittautuminen.

Sivistyksen palvelualue, toiminnan vaikuttavuus 2/4

NUORISOPALVELUT

- Nuorten työllisyyspalveluiden asiakkaana ollut 403 nuorta sekä suunnitelmallisesti tuettavia nuoria ollut etsivässä nuorisotyössä ja nuorten tukipalvelut Dominossa yhteensä 338. (Ohjaamon ja alueellisen nuorisotyön asiakasmääriä ja lukuja ei tilapäisesti saatavissa järjestelmäongelmien takia)
- Taloudellista ja toiminnallista epävarmuutta aiheuttaa Sammonkatu 8 ja Joutjärven nuorisotalon kiinteistöjen sisäilmaongelmat ja niistä aiheutuvat väistötilatarpeet

VARHAISKASVATUSPALVELUT

- Yksityisessä varhaiskasvatuksessa palvelusetelillä olevien lasten määrä on kasvanut ja lisäksi on otettu kysyntään vastaamiseksi käyttöön lisää päivähoitopaikkoja. Näistä aiheutuviin kustannuksiin ei ole talousarviossa varauduttu, joten toimenpiteistä aiheutuu tarvetta lisätalousarvioon.

PERUSOPETUS

- Perusopetuksessa käynnistyy uusi toimintakausi/lukuvuosi. Talouden toteuman seurannan perusteella kevätlukukausi on toteutunut suunnitellusti ja syyslukukauden järjestämiseen ei kohdennu muutostarpeita tai säästötoimenpiteitä. Perusopetuksen uudistuminen Upo Lahti-hankekokonaisuutena edistyy tavoitteiden mukaisesti.

Sivistyksen palvelualue, toiminnan vaikuttavuus $\frac{3}{4}$

KAUPUNGINMUSEO

- Museoissa vieraili yhteensä 36379 asiakasta, joista alle 18 vuota täyttäneitä oli 6963. Ilmaiskävijöitä oli kaikkiaan 19211 henkeä. museokioskissa vieraili 14739 asiakasta. Museokorttikäyntejä oli 2233. Kulttuurikasvatusohjelmaan osallistui 1140 nuorta. Toimittajakäyntejä oli 103.

LIIKUNTAPALVELUT

- Kaupungin ylläpitämät talviliikuntaolosuhteet olivat osin kansainvälisten kilpailujen olosuhteiden (nuorten MM-hiihdot sekä vuosittaiset kv. tapahtumat) luomisen vaikutuksesta erinomaisessa kunnossa pitkälle huhtikuulle saakka.
- Kivimaan perusparannetun uimahallin käyttöönotto vuodenvaihteessa loi useamman vuoden tauon jälkeen tilanteen, jossa kaupungin neljä uimahallia olivat käytössä ja lahtelaisten erimuotoisen vesiliikunnan harrastus lisääntyi selvästi.
- Liikuntapalvelut-yksikkö oli edistämässä ja valmistelemassa voimakkaasti omalta osaltaan lukuisia liikunnan, urheilun ja liikkumisen tulevaisuuden hankkeita mm. kaikissa monitoimitaloprojekteissa, Paavolan kampuksella, Ranta-Kartanossa, Kisapuistossa, Launeella, Rakokivessä, Stadionilla, Patomäessä, Mukkulassa ym.
- Liikuntapalveluiden roolitusta kansainvälisten ja kansallisten liikunta- ja urheilutapahtumien olosuhteiden luomisessa sekä tukipolitiikan koordinoinnissa tarkennettiin osana kaupunkikonsernia (tapahtumatyöryhmän toiminnan eteneminen ja tapahtumasuunnitelman päivityksen sekä Sports Hub-visiotyön aloitus).

Sivistyksen palvelualue, toiminnan vaikuttavuus 4/4

KAUPUNGINORKESTERI

- Kaupunginorkesteri on alkuvuonna 2019 esiintynyt Sibeliustalossa niin sinfonia- kuin viihdeohjelmalla, esiintynyt monipuolisesti pienryhmissä ympäri kaupunkia, tehnyt työtä lasten ja nuorten parissa osana kaupungin kulttuuriohjelmaa ja vierailut kotimaassa Hämeenlinnassa ja Naantalin Musiikkijuhlilla.
- Maakunnallista vaikuttavuutta lisättiin menestyksekkäällä Päijät-Hämeen-kiertueella, joka sisälsi konsertit Sysmässä, Heinolassa ja Orimattilassa.

KAUPUNGINTEATTERI

- Talousarviossa oleva katsojamäärätavoite 83.000 katsojaa ei tule alkuvuoden katsojamäärien perusteella toteutumaan. Oma tulorahoitus/katsoja tulee myös jäämään alle tavoitteen.
- Teatterin mahdolliseen yhtiöittämiseen liittyen teatterissa on käyty yhteistoimintaneuvottelut, jotka ovat päättyneet 17.5.2019. Päätös mahdollisesta yhtiöittämisestä tehdään syksyllä 2019 ja sen valmistelu on käynnissä.

Konsernihallinto, talous

1000 €	Voimassa oleva talousarvio 2019	Toteuma 2019 01 - 06	Toteuma %	Toteuman kasvu %	Tilinpäätös 2018	Tilinpäätös 2018 01 - 06	Edellinen vuosi %
Konsernihallinto							
Menot	-446 502	-217 863	48,8	1,1	-445 466	-215 562	48,4
Tulot	12 605	8 818	70,0	-28,5	18 737	12 330	65,8
Netto	-433 897	-209 045	48,2	2,9	-426 728	-203 232	47,6
Konsernipalvelut							
Menot	-47 973	-21 152	44,1	-0,0	-40 191	-21 153	52,6
Tulot	6 416	2 872	44,8	-25,5	7 245	3 858	53,2
Netto	-41 557	-18 279	44,0	5,7	-32 946	-17 295	52,5
Tarkastustoimi							
Menot	-389	-129	33,3	-1,0	-329	-131	39,8
Netto	-389	-129	33,3	-1,0	-329	-131	39,8
Elinvoima ja kilpailukykypalvelut							
Menot	-9 601	-3 742	39,0	-31,6	-9 006	-5 469	60,7
Tulot	608	1 320	217,3	-34,8	589	2 025	344,0
Netto	-8 994	-2 421	26,9	-29,7	-8 417	-3 444	40,9
Tukityöllistäminen							
Menot	-20 422	-9 114	44,6	-8,0	-21 908	-9 911	45,2
Tulot	1 163	644	55,3	-11,1	1 803	724	40,2
Netto	-19 259	-8 471	44,0	-7,8	-20 105	-9 187	45,7
Myyntivoitot ja -tappiot							
Menot		0	—	-93,5	-1 007	0	0,0
Tulot	2 150	2 365	110,0	-41,2	5 687	4 021	70,7
Netto	2 150	2 365	110,0	-41,2	4 680	4 021	85,9
Osallisuus ja hyvinvointi							
Menot	-4 117	-1 694	41,1	-9,3	-4 054	-1 868	46,1
Tulot	2 268	1 616	71,2	-5,1	3 414	1 702	49,9
Netto	-1 849	-78	4,2	-53,0	-640	-166	25,9
Ostot Hyvinvointiyhtymältä							
Menot	-364 000	-182 032	50,0	2,8	-368 972	-177 030	48,0
Tulot				—			
Netto	-364 000	-182 032	50,0	2,8	-368 972	-177 030	48,0

Sivistyksen palvelualue, talous

1000 €	Voimassa oleva talousarvio 2019	Toteuma 2019 01 - 06	Toteuma %	Toteuman kasvu %	Tilinpäätös 2018	Tilinpäätös 2018 01 - 06	Edellinen vuosi %
Sivistyksen palvelualue							
Menot	-238 697	-124 261	52,1	5,7	-232 720	-117 599	50,5
Tulot	15 729	10 687	67,9	19,0	16 279	8 985	55,2
Netto	-222 967	-113 574	50,9	4,6	-216 441	-108 615	50,2
Palvelualueen yhteiskustannukset							
Menot	-1 893	-1 787	94,4	32,3	-2 731	-1 351	49,5
Tulot	1 076	3 907	363,0	119,5	1 766	1 780	100,8
Netto	-817	2 121	-259,7	394,2	-965	429	44,5
Lasten ja nuorten kasvu							
Menot	-176 341	-92 619	52,5	7,0	-170 808	-86 583	50,7
Tulot	10 786	4 726	43,8	-8,8	9 892	5 183	52,4
Netto	-165 555	-87 893	53,1	8,0	-160 916	-81 401	50,6
Osaaminen ja tieto							
Menot	-22 465	-10 812	48,1	-2,9	-21 984	-11 132	50,6
Tulot	746	379	50,9	11,5	651	340	52,2
Netto	-21 720	-10 432	48,0	-3,3	-21 334	-10 792	50,6
Wellamo-opisto							
Menot	-4 067	-2 061	50,7	3,5	-3 869	-1 990	51,4
Tulot	1 425	493	34,6	21,0	1 376	408	29,6
Netto	-2 642	-1 567	59,3	-1,0	-2 493	-1 583	63,5
Liikunta- ja kulttuuri							
Menot	-29 089	-14 632	50,3	2,4	-28 633	-14 293	49,9
Tulot	1 483	1 040	70,2	4,5	2 122	996	46,9
Netto	-27 606	-13 591	49,2	2,2	-26 511	-13 297	50,2
Kaupunginmuseo							
Menot	-4 149	-2 159	52,0	1,5	-4 193	-2 127	50,7
Tulot	200	141	70,6	-49,3	471	279	59,1
Netto	-3 949	-2 018	51,1	9,2	-3 722	-1 848	49,7
Kv urheilutapahtumat							
Menot	-692	-192	27,8	57,0	-501	-123	24,4
Tulot	13			—			
Netto	-679	-192	28,3	57,0	-501	-123	24,4

Kaupunkiympäristön palvelualue, talous

1000 €	Voimassa oleva talousarvio 2019	Toteuma 2019 01 - 06	Toteuma %	Toteuman kasvu %	Tilinpäätös 2018	Tilinpäätös 2018 01 - 06	Edellinen vuosi %
Kaupunkiympäristön palvelualue							
Menot	-49 101	-21 719	44,2	9,9	-44 912	-19 769	44,0
Tulot	40 574	15 818	39,0	-8,8	39 273	17 342	44,2
Netto	-8 528	-5 901	69,2	143,1	-5 639	-2 427	43,0
Palvelualueen yhteiskustannukset							
Menot	-1 200	-593	49,4	3,4	-1 319	-573	43,5
Tulot		-59	—	1 389,3	136	-4	2,9
Netto	-1 200	-652	54,3	12,9	-1 183	-577	48,8
Maankäyttö ja aluehankkeet							
Menot	-28 094	-13 308	47,4	13,4	-25 966	-11 733	45,2
Tulot	26 151	10 452	40,0	-12,2	26 476	11 909	45,0
Netto	-1 943	-2 856	147,0	-1 728,5	510	175	34,4
Joukkoliikenne							
Menot	-19 808	-7 818	39,5	4,8	-17 627	-7 462	42,3
Tulot	14 423	5 425	37,6	-0,2	12 661	5 437	42,9
Netto	-5 385	-2 393	44,4	18,2	-4 967	-2 025	40,8

Taseyksiköt, talous

1000 €	Voimassa oleva talousarvio 2019	Toteuma 2019 01 - 06	Toteuma %	Toteuman kasvu %	Tilin- päätos 2018	Tilin- päätos 2018 01 - 06	Edellinen vuosi %
Lahden Tilakeskus							
LIIKEVAIHTO	66 414	33 074	49,8	5,9	62 298	31 219	50,11
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	431	4 460	1 035,9	22,7	-1 131	3 636	321,37
Lahden Kaupunginorkesteri							
LIIKEVAIHTO	1 056	354	33,5	38,5	790	255	32,32
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	-168	—	-49,1	-257	-331	128,98
Lahden kaupunginteatteri							
LIIKEVAIHTO	2 224	908	40,8	-0,2	1 980	910	45,96
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	-173	—	-25,9	69	-234	340,72

Investoinnit

- Kiinteän omaisuuden tuloissa näkyy Jalkarannan tonttien myyntitulot sekä yksi erä Starkin alueen myyntituloista. Lisäksi maanvuokrasopimusten päättymiset ovat aiheuttaneet poikkeuksellisen paljon tonttien lunastuksia.
- Tammi-kesäkuussa julkisen käyttöomaisuuden menoista valtaosa syntyy Eteläisen kehätien rakentamisesta. Vuonna 2018 aloitettu Asko II urakka saatetaan loppuun vuonna 2019 ja ulkovaloverkon kunnostustöitä sekä uudelleenpäällystyksiä tehdään jatkuvasti. Koneharjun alueen sekä Hattisenrannan ja Etelä-Kytölä II asuinalueiden rakentaminen on aloitettu.
- Talonrakennuksen investointien toteutuma oli yhteensä 16,6 milj. € ja 31,3% talonrakennuksen budjetista, rakennusten ja huoneistojen myynnin tulokertymä on 0,1 milj. €. Rakenteilla olevista suurin kohde on Launeen uusi monitoimitalo ja Rakokiven monitoimitalon rakentaminen on alkanut. Kirkkokatu 16 koulurakennuksen kauppa toteutui.

1000 euroa	Voimassa oleva talousarvio 2019	Toteuma 2019 01 - 06	Toteuma %	Tilinpäätös 2018	Tilinpäätös 2018 01- 06	Edellinen Vuosi %
Arvopaperit ja osuudet						
Menot	5 090	819	16,1	11 558	11 558	100,0
Tulot				-1 160		0,0
Netto	5 090	819	16,1	10 398	11 558	111,2
Kiinteä omaisuus						
Menot	4 750	791	16,6	9 709	9 521	98,1
Tulot	-3 150	-2 834	90,0	-5 960	-4 313	72,4
Netto	1 600	-2 044	127,7	3 750	5 207	138,9
Julkinen käyttöomaisuus						
Menot	50 500	16 617	32,9	45 346	12 438	27,4
Tulot	-1 040	-18	1,7	-410		
Netto	49 460	16 599	33,6	44 936	12 438	27,7
Talonrakennus						
Menot	53 137	16 609	31,3	48 471	19 259	39,7
Tulot	-2 400	-271	11,3	-8 737	-8 872	1,0
Netto	50 737	16 339	32,2	39 734	10 387	26,1
Irtain omaisuus						
Menot	6 804	932	13,7	2 626	536	20,4
Tulot						
Netto	6 804	932	13,7	2 626	536	20,4
Kokonaistulos						
Menot	120 281	35 768	29,7	117 711	53 312	45,3
Tulot	-6 590	-3 123	47,4	-16 266	-13 185	81,1
Netto	113 691	32 645	28,7	101 445	40 127	39,6

Lainannostosuunnitelman toteutuminen

Myöntämisvaltuus, euroa	Valtuus	Käytetty	Käyttämättä
Lyhytaikainen luotto (ottolainat), samanaikaisesti nostettuna	190 000 000		190 000 000
Määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille (antolainat)*	120 000 000	67 190 000	52 810 000
Suojautumistoimentpiteet korko- ja valuuttariskeiltä (johdannaissopimukset)	200 000 000		200 000 000
Pitkäaikainen luotto (ottolainat)	110 000 000	30 000 000	80 000 000

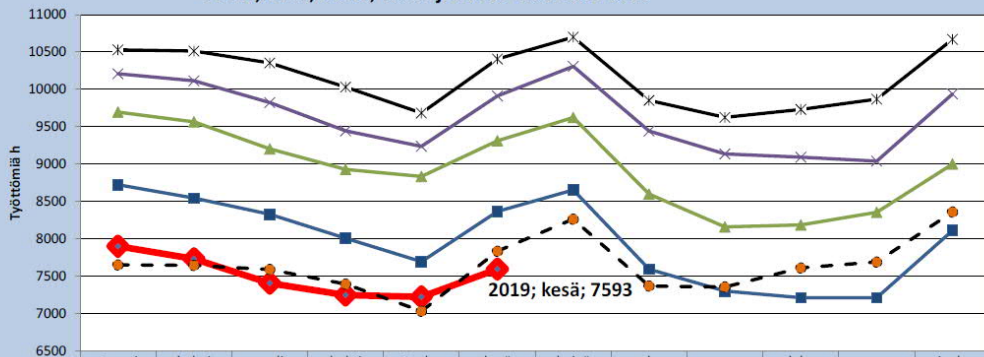
* Valtuuden enimmäismäärään ei sisällytetä konvertoinneista johtuvaa luoton myöntämistä (lainan ennenaikainen takaisin maksu ja lainan nosto uusilla ehdo

Määräraha, euroa	Valtuus	Käytetty	Käyttämättä
Ottolainat			
Pitkäaikainen, lisäykset	110 000 000	30 000 000	80 000 000
Pitkäaikainen, vähennykset	-44 600 000	-21 800 000	-22 800 000
Lyhytaikainen, nettomuutos	0	0	0
Netto	65 400 000	8 200 000	57 200 000
Antolainat, pitkäaikainen ja lyhytaikainen			
Lisäykset	50 000 000		50 000 000
Vähennykset	-43 320 000	-18 288 772	-25 031 228
Netto	6 680 000	-18 288 772	24 968 772

Työttömyys

Työttömien määrä Lahdessa 2012 ja 2015- 2019 kuukausittain ja muutos vuosista 2012,2015, 2016, 2017 ja 2018 vuoteen 2019

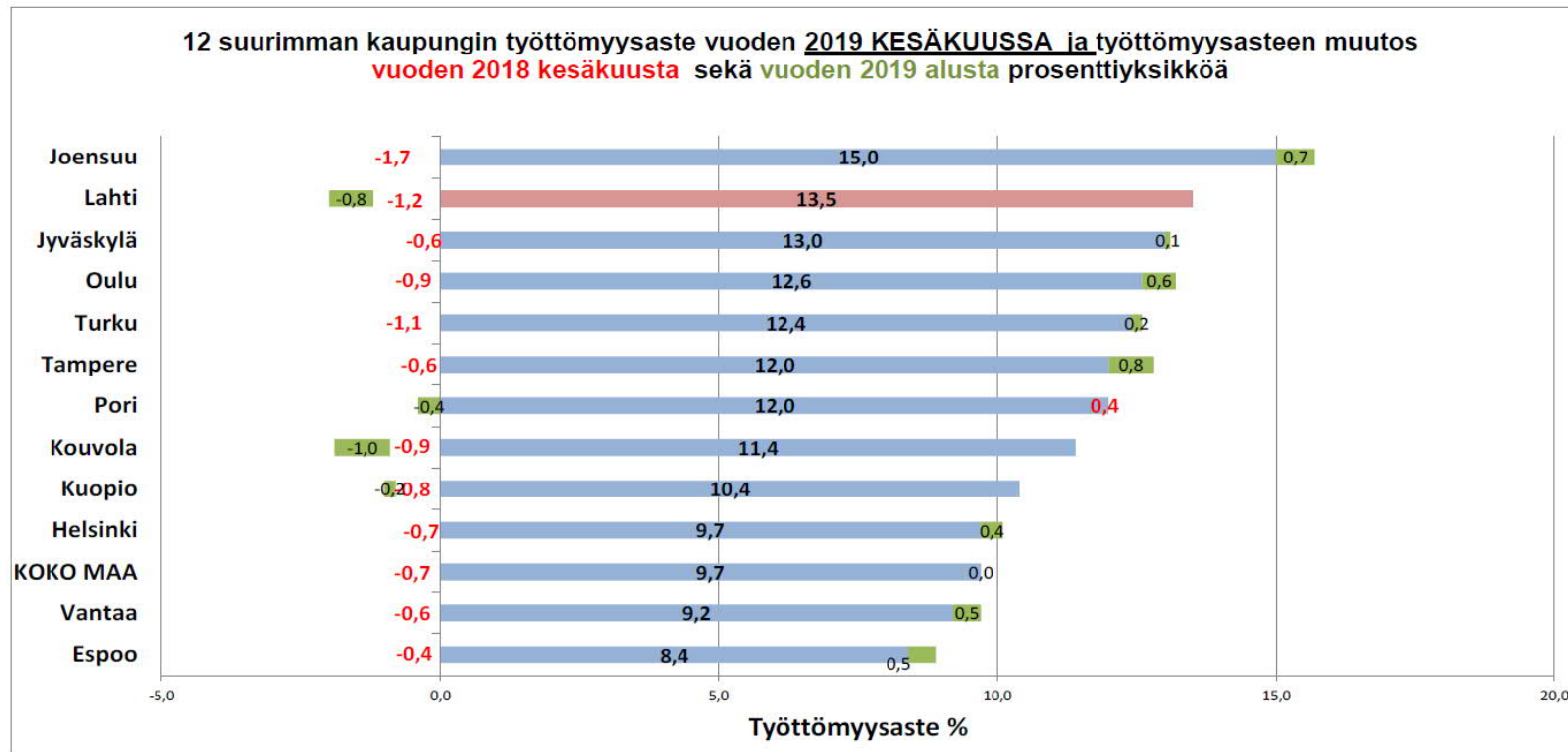
	tammikuu	helmikuu	maaliskuu	huhtikuu	toukokuu	kesäkuu	heinäkuu	elokuu	syyskuu	lokakuu	marraskuu	joulukuu
2019	7900	7731	7405	7246	7222	7593						
2018	8722	8544	8328	8007	7692	8365	8654	7592	7299	7210	7211	8110
2017	9695	9566	9202	8929	8835	9311	9622	8598	8158	8185	8354	9001
2016	10209	10115	9822	9444	9237	9912	10308	9443	9135	9093	9039	9938
2015	10529	10514	10354	10030	9682	10408	10699	9852	9626	9732	9868	10669
2012	7650	7643	7588	7393	7030	7833	8263	7366	7354	7609	7689	8358
erotus 2019-2018	-822	-813	-923	-1683	-1613	-1718						
erotus 2019-2017	-1795	-1835	-1797	-1683	-1613	-1718						
erotus 2019-2016	-2309	-2384	-2417	-2198	-2015	-2319						
erotus 2019-2012	250	88	-183	-147	192	-240						

Kesäkuun työttömyysaste 13,5 %

- Lahden työttömyysaste oli vuoden 2019 kesäkuun lopussa 13,5 %, 1,2 prosenttiyksikköä alempi kuin vuosi sitten.
- Työ- ja elinkeino ministeriön työnvälitystilaston mukainen koko maan työttömyysaste oli kesäkuussa 9,7 %.
- Työttömiä työnhakijoita oli Lahdessa kesäkuussa 7 593, 772 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten.
- Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 1228 henkilöä, 96 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten.
- Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttöminä olleita oli 2 213, 734 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin.
- Uusia avoimia työpaikkoja oli Lahdessa toukokuun lopussa 1 059, 399 työpaikkaa enemmän kuin vuosi sitten.

Työttömyysaste suurissa kaupungeissa

Väestön määrän kehitys

- Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Lahden väkiluku oli 2019 kesäkuun lopussa 120 078. Väestön määrä kasvoi kuukauden aikana 68 henkilöllä. Kuukauden aikana maahanmuutto kasvatti kaupungin väestöä 50 henkilöllä, kuntien välinen muuttoliike 22 henkilöllä. Kesäkuussa oli syntyneitä 4 vähemmän kuin kuolleita. Lahden väkiluku kasvaa siis muuttoliikkeen myötä.
- Väestömäärä kasvoi vuoden 2019 tammi-kesäkuun aikana 127 asukkaalla. Maahanmuutto kasvatti väestömäärää 173 henkilöllä, kuntien välinen muuttoliike 138 henkilöllä. Syntyneitä vuonna 2019 tammi-kesäkuussa on ollut 181 vähemmän kuin kuolleita. Vastaava luku vuonna 2018 samalla ajanjaksolla eli tammi-kesäkuussa oli 201.
- Vuoden aikana (kesäkuu 2018-2019) Lahden väestömäärä on kasvanut 288 asukkaalla.

Strategian toteutuminen

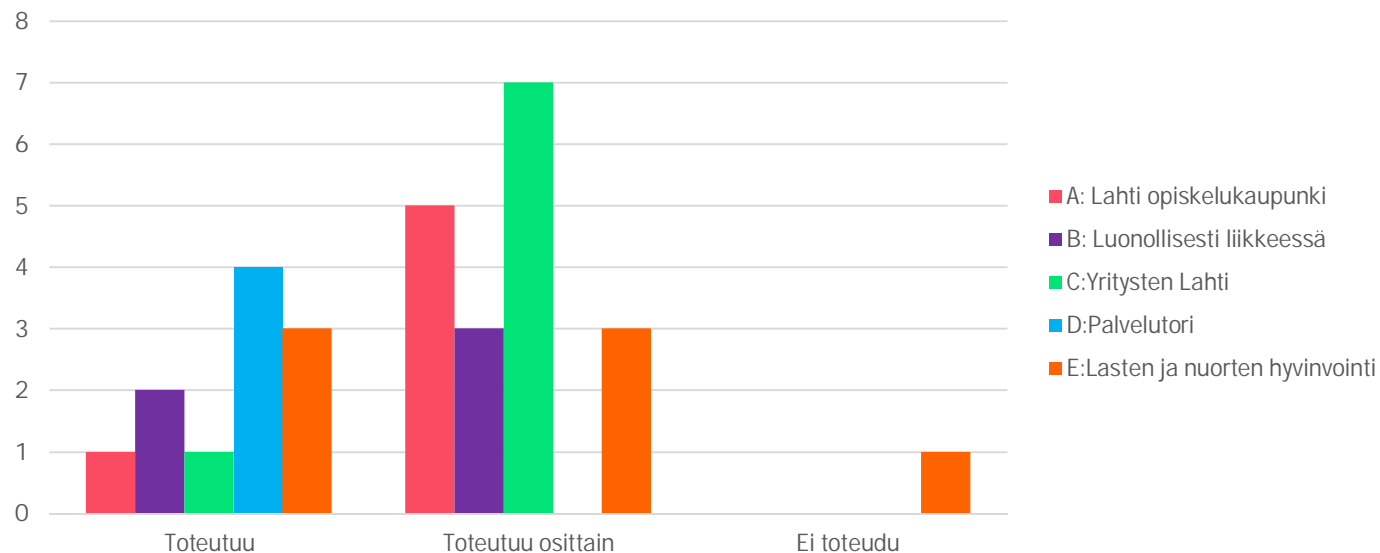
- Strategiaa johdetaan kaupungin strategiaryhmän kautta ja toteutetaan 5 kärkihankkeen avulla.
 - Strategiaryhmän työ käynnistyi 2019 ja sillä vahvistetaan kaupunkitasoista strategian johtamista.
 - Palvelualueet ovat yhteistyössä miettineet kärkihankkeiden sisältöjä ja asettaneet itse omat toimenpiteensä, joilla kärkihankkeet toteutetaan.
 - Kärkihankkeiden toimenpiteet = valtuustoon nähden sitovia toimenpiteitä
 - Kärkihankkeiden toimenpiteistä yhtä lukuun ottamatta kaikki ovat toteutumassa täysimääräisesti tai osittain(liite)
- Kehittämistarpeet jatkossa:
 - Toimenpiteet resursoidaan tarkemmin
 - Konsernitasoinen strateginen johtaminen selkeämmäksi

Kärkitoimenpiteiden toteutuminen

- 38 % palvelualueiden esittämistä kärkitoimenpiteistä toteutuu kokonaan suunnitellusti
- 59% palvelualueiden kärkitoimenpiteistä toteutuu osittain

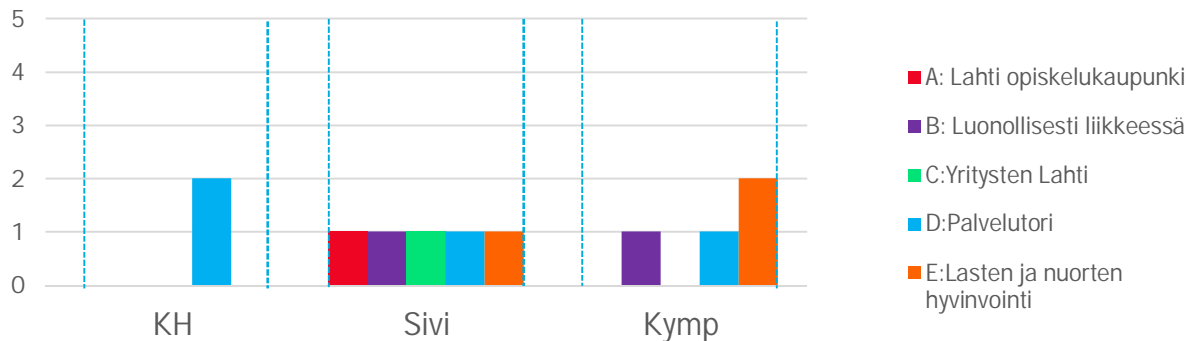
Kärkihankkeiden toteuman tilanne 30.6.2019

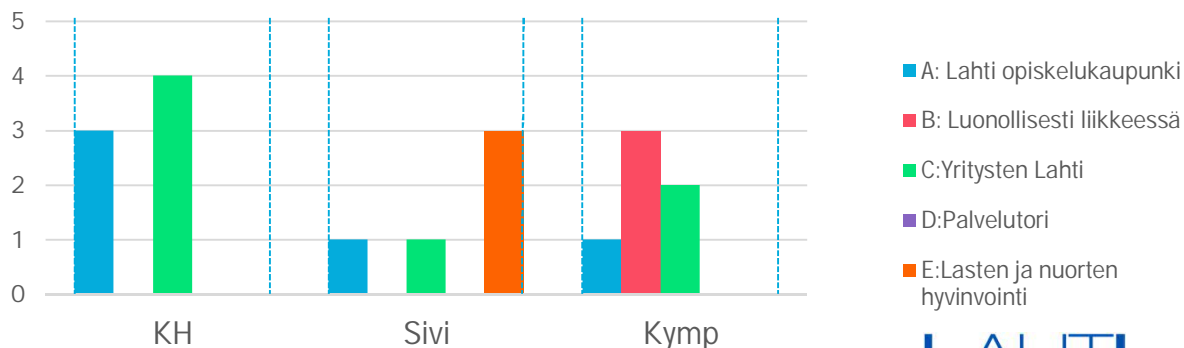
Palvelualueiden toimenpiteiden toteutuminen

- Palvelualueiden kärkitoimenpiteet on asetettu haastaviksi, eivätkä ne ole itsestään selviä tavoitteita
- Osassa tavoitteita toteuman arviointi on epävarmaa kesken vuoden.

Palvelualueiden toteutuvat toimenpiteet kärkihankkeissa

Palvelualueiden osin toteutuvat toimenpiteet kärkihankkeissa

keskiviikko, 28. elokuuta 2019

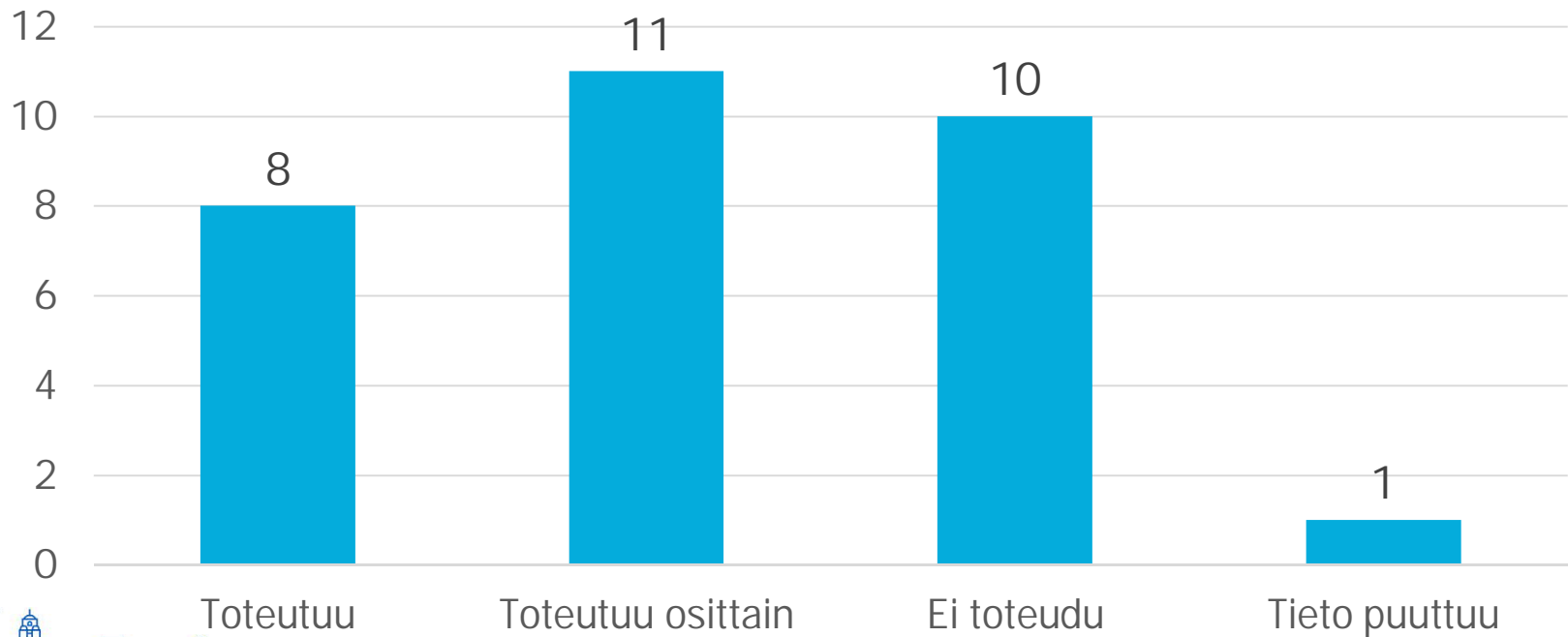

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toteutuminen

- Valtuusto hyväksyi talouden ja toiminnan tasapaino-ohjelman talousarvion 2018 yhteydessä. Ohjelman tavoitteena on tasapainottaa kaupungin talous vuoteen 2022 mennessä.
- Kaupungin toimintaympäristö on vuosien 2018-2019 aikana muuttunut. Osa hyväksytyyn toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelmaan sisältyvistä toimenpiteistä ei tule toteutumaan suunnitellusti.
- Valtuusto edellytti talousarvion 2019 hyväksymisen yhteydessä, että tasapaino-ohjelma päivitetään. Päivitetty toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelma on hyväksytty talousarvioraamin yhteydessä 27.5.2019.

Toiminnan ja talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteiden toteutuminen

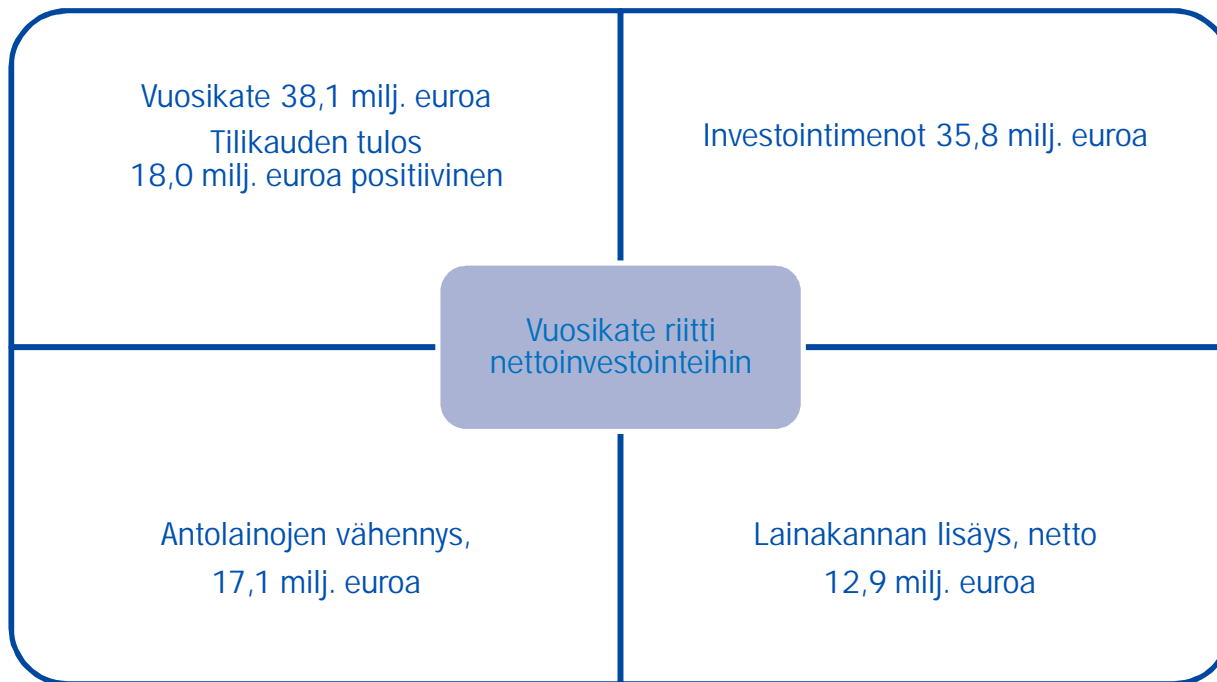

Hanke	Toimenpide	Mittari/arviointikriteeri	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarin toteuma ja tehdyt toimenpiteet	Tila
1. Soten ohjaus ja talous	Vahvistetaan hyvinvointikuntayhtymän talouden seurantaa ja ohjausta	Kustannukset	Talousarvion mukaiset	Talousarvio 2019 on ylittymässä 25 milj. eurolla. Uusi perussopimus astui voimaan 1.8.19. Uusi perussopimus antaa paremmat työvälineet omistajaohjauksen toteuttamiselle, mm. yhtymävaltuusto korvautui yhtymäkokouksella. Uusi toimitusjohtaja aloitti 5.8.19 ja yhtymässä aloitettiin yt-neuvottelut tavoitteena 30 milj. euron leikkaukset 2020 - 2021.	Ei toteudu
	Vahvistetaan hyvinvointikuntayhtymän talouden seurantaa ja ohjausta	Toimitettujen toteumatarkastelujen määrä	Vähintään kolme	Yhtymä on antanut 1. osavuosikatsauksessa tammi-huhtikuulta ennusteen Lahden toteumasta. Seuraava osavuosikatsaus tulee tammi-elokuusta lokakuun alussa ja loppuvuodesta tulee kolmas.	Toteutuu
2. Uusi palveluajattelu ja palveluiden kokoaminen	Toteutetaan palveluohjelman toimenpiteitä	Palveluohjelman toimenpiteet	0 toteutettu/ vähintään 5 toteutettu ja 5 kehitettävänä	Toteutuksessa, kehitettävänä, arvioitavana tai suunnittelussa tällä hetkellä vähintään seitsemän toimenpidettä: palvelutori, systemaattinen asiakastiedon keruu, osallistaminen (osallistava budjetointi, asukasillat), uusien sähköistettävien palveluiden kartoitus, mahdollisten maksuttomien palveluiden kartoitus, hankintaosaamisen lisääminen, systematisoitu tuotteistusprosessi (projektipäällikkö ja -omistaja nimetty ja projekti meneillään)	Toteutuu
	Edistetään lasten ja nuorten palveluverkkolinjauksia	Palveluverkon toteutus etenee suunnitelman mukaan	Linjausten mukainen eteneminen suunnittelussa, päätöksenteossa ja toiminnassa	Etenee suunnitelman mukaan. - Kivimaa: Rakentaminen aloitettu, peruskivi murattiin toukokuussa. - Laune: Rakentaminen aikataulussa, Liipola yhdistetty hallinnollisesti Launeeseen. - Länsiharju: Uudistettu koulu käytössä, päiväkodin suunnittelua aloitetaan. - Mukkula: Päiväkotiosa rakenteilla tilapäiskoulun yhteyteen. Monitoimitalo investointiohjelmassa. - Myllypohja: Monitoimitalon suunnittelu alkamassa. - Paavola: A-osan purkaminen aloitettu, liikennejärjestelyt etenevät, päiväkotirakentaminen aloitettu. - Rakokivi: Rakentaminen aloitettu, peruskivi murataan syyskuussa. - Renkomäki: Hankesuunnitelma monitoimitalosta hyväksytty sivistyslautakunnassa 19.3. ja konserni- ja tilajaostossa 15.4. - Varhaiskasvatukset, nuorisopalveluiden sekä kirjastopalveluiden tilatarpeet sekä uudistaminen käydään läpi aina monitoimitaloja suunniteltaessa.	Toteutuu
	Kehitetään monitoimitalomallia	Toimintaprosessit kuvattu	Johtamisjärjestelmä ja toimintakulttuuri vakiintuneet	Toimintajärjestelmä valmisteilla. Verkosto kartoitettu sekä prosessi suunniteltu. Valmistunee v. 2020 puolella.	Toteutuu osittain
	Käyttöön otetaan monituottajamalli	Yhteinen suunnittelu toteutettu ja sopimukset tehty	Tuottajaverkostot laajentuneet yhteisissä tiloissa	Toimijoiden kartoitus meneillään. Mallin suunnittelua ei ole aloitettu.	Toteutuu osittain
	Tuotteistetaan palveluita	Tuotteistettujen palveluiden määrä	30% tuotteistettu / 50% tuotteistettu	Tuotteistusprosessi systematisoitu. Etenemisprosessi on suunniteltu. Projektipäällikkö työskennellyt vuoden alusta. Omistajuus talouspalveluissa. Sivistyspalveluiden johtoryhmälle on prosessi esitelty ja käyty alustavat keskustelut.	Toteutuu osittain
	Tunnistetaan ja suunnitellaan sähköistettäviä palveluita	Käyttäjien arvio palveluiden saavutettavuudesta	Saavutettavuus paranee	Yhtenäistä ja systemaattista kaupunkitasoista sähköisten palveluiden saavutettavuuden arviointia ei ole tehty, mutta joidenkin palveluiden asiakaskyselyissä yleistä tyytyväisyyttä sähköisiin palveluihin on arvioitu.	Ei toteudu
	Tunnistetaan ja suunnitellaan sähköistettäviä palveluita	Uusia sähköistettäviä palveluita on tunnistettu vähintään 5/palvelualue	Toteutussuunnitelmat valmiina v. 2019 lopussa	Meneillään palvelualueilla.	Toteutuu osittain

Hanke	Toimenpide	Mittari/arviointikriteeri	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarin toteuma ja tehdyt toimenpiteet	Tila
3. Konsernin tukipalvelujen ja samankaltaisten toimintojen kokoaminen	Tunnistetaan ja toteutetaan konsernin yhteisiä kehittämishankkeita (esim. IoT, Smart City) ja tietovarastomahdollisuuksia	Yhteisten kehittämishankkeitten toteutuminen	Konsernin yhteiset kehittämishankkeet lisääntyvät	Konsernin yhteiset kehittämissuunnitelmat eivät ole merkittävästi lisääntyneet. Yhteisprojekteja on toteutettu kunnallistekniikan, ympäristökaupungin sekä työmatkaliikkumisen kehittämiseksi.	Ei toteudu
	Sitoutetaan keskeiset konserniyhtiöt siirtämään asiakaspalvelut Palvelutoriin	Toteutumisaste	Vähintään 3 yhtiötä sitoutunut asiakaspalveluiden siirtoon	Joulukuussa 2019 aloittavaan Palvelutoriin on asiakaspalveluitaan siirtämässä Lahti Regionin VisitLahti-matkailuneuvonta sekä osa Hyvinvointikuntayhtymän maahanmuutto- ja ns. etulinjan neuvonta- ja ohjauspalveluista. Lisäksi Lahti Energia, Lahti Aqua ja Lahden Talot tulevat mukaan asumisen palvelupaketilla.	Toteutuu osittain
4. Konsernin infra-hankkeiden yhteinen suunnittelu ja rakennuttaminen	Suunnitellaan ja toteutetaan konsernin infra-hankkeita yhdessä saavuttaen kilpailutuksissa kustannushyötyjä	Yhteisen työmaan periaatteet käytössä	Kaikki yhteiset investointihankkeet tuotetaan yhteisen työmaan pelisääntöjen mukaan	Yhteisen työmaan periaatteet käytössä ja kaikki yhteiset investointihankkeet tuotetaan niiden mukaan. Pelisääntöjen toimivuutta seurataan säännöllisesti ja toimintatapoja kehitetään yhdessä tarpeen mukaan.	Toteutuu
5. Varhaiskasvatuksen palvelu- ja kustannusrakenteen uudistaminen	Uudistetaan oman toiminnan kustannusrakennetta vaiheittain kaupunkien parhaiden esimerkkien mukaisesti. Vertailukohteena erityisesti kuusikkokaupungit (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu)	Kustannukset/lapsi	Lahden kustannukset/lapsi n. 800 € korkeammat kuin kuusikkokuntien keskiarvo /keinot ja suunnitelma saada Lahden kustannukset kuusikkokuntien keskiarvon tasolle ovat selvillä	Ilta- ja vuorohoidon palveluverkon keskittäminen kustannusten alentamiseksi (saaminen suurten kaupunkien keskiarvon tasolle.) Sivistyslautakunta ei hyväksynyt esitettyjä toimenpiteitä.	Ei toteudu
	Järjestetään monipuolinen palvelurakenne hyödyntäen yksityistä palvelutoimintaa	Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus hoidossa olevista lapsista	20 % / 25 %	Palveluseteli otettu käyttöön ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on kasvanut tavoitetason (25 %) mukaisesti.	Toteutuu
7. Kaupunkikonsernin tilankäytön tehostaminen ja tilahankkeiden karsinta sekä yksityisten investointien hyödyntäminen	Kaupunkikonsernin tilankäytön tehostaminen ja tilahankkeiden karsinta, yksityisten investointien hyödyntäminen	Tilakannasta poistuneiden huoneistoneliöiden (m2) määrä	Lähtötaso vuoden 2018 alussa 0 m2/tot.kertymän seuranta 5.429 m2/tilanne 24.9.2018	Tilakannasta poistuneiden neliöiden m ² 2018 alun jälkeen 47891 m ² / tilanne 9.8.2019	Toteutuu
8. Tukipalveluiden ym. hankkiminen markkinaehtoisesti	Tehostetaan tukipalveluiden (ateria, siivous, talous- ja henkilöstöhallinto, ict) toimintaa	Ateriakustannus/oppilas	Alenee 2 % vuodesta 2018	Elintarvikkeiden kustannusnousu on ollut suurempi kuin toiminnan tehostamisesta saatu tuottavuushyöty.	Ei toteudu
		Laitoshuollon kustannus/neliö	Alenee 2 % vuodesta 2018	Sopimushinnat ovat nousseet 1 % joka vastaa inflaation mukaista korotusta.	Ei toteudu
		ICT-kokonaiskustannus/hlö	Alenee vuodesta 2018	Kyber hyökkäys edellyttää tietoturvaan merkittävää lisäpanostamista. Tämä nostaa kustannuksia.	Ei toteudu
		Kustannus/työasema	Alenee vuodesta 2018	Kyber hyökkäys edellyttää tietoturvaan merkittävää lisäpanostamista. Tämä nostaa kustannuksia.	Ei toteudu
		Talous- ja henkilöstöhallinnon kustannukset (Provincia Oy)	Alenee 5 % vuodesta 2018	Provincian kanssa on sovittu hinnoista, joihin on sisällytetty 5 % alennus.	Toteutuu
		Provincia Oy luopuu perustietotekniikka liike-toiminnasta	Kilpailutuksen tilanne, luopumisen toteutuminen	Kilpailutus markkinaoikeudessa/ Luovuttu ICT-liiketoiminnasta	Provincia luopunut perustietotekniikan liiketoiminnasta 1.2.2019 alkaen

Hanke	Toimenpide	Mittari/arviointikriteeri	Lähtö-/tavoitetaso	Mittarin toteuma ja tehdyt toimenpiteet	Tila
9. Uudet liikennepalvelu-ratkaisut	Kehitetään joukkoliikennettä	Liikennöintikustannukset	Säilyy vuoden 2018 tasolla	Liikennöintikustannukset ovat vuoden ensimmäisellä puoliskolla säilyneet pääosin vuoden 2018 tasolla.	Toteutuu osittain
	Kehitetään joukkoliikennettä	Uuden linjaston vaatimien muutosten suunnittelu keskustassa	Keskustan liikennevisio 2030 valmis	Keskustan liikennevisio laatiminen on viivästynyt henkilöstövaihdosten takia. Suunnitelman laatiminen lakaa syksyllä 2019 ja suunnitelma valmistuu 2020.	Ei toteudu
	Kehitetään joukkoliikennettä	Työsuhdematkalipun käyttöönotto Waltti-järjestelmässä	Työsuhdematkalippu käytössä Waltti-järjestelmässä	Työsuhdematkalippu ominaisuutta työstetään LMJ Oy:ssä (Waltti). Tavoiteaikataulun mukaan tuotantokäyttöön päästään marraskuussa.	Toteutuu osittain
10. Virtaviivaistaminen, sisäisen toiminnan tehostaminen	Lisätään työhyvinvointia	Työhyvinvointikyselyn psykososiaalista kuormitusta mittaavien väittämien keskiarvo	3,88 (v. 2018) /3,96 (v. 2020)	Työhyvinvointikysely tehdään keväällä 2020.	
	Lisätään työhyvinvointia	Terveysperusteiset poissaolopäivät per henkilötyövuosi	13,9 päivää (v. 2017)/12,8 päivää (v. 2019)	Sairauspoissaolot ovat nousussa. Poissaolojen vähentämiseksi on lisätty yhteistyötä työterveyshuollon kanssa ja toteutettu useita erilaisia toimenpiteitä. Mm. työhyvinvointi hanke on käynnistetty kesäkuussa 2019.	Ei toteudu
	Selkeytetään esimies/asiiantuntijatyön ja hallinnon tukipalveluiden välistä työnjakoa	Prosessien kehittämisen, itsearviointien, auditointien ja kyselyjen toteutus	Työnjako selkeytynyt	Asianhallintajärjestelmä vaihdetaan Dynastyyyn, jonka avulla toimintaprosessit ja vastuut selkeytyvät. Provincia Oy:n kanssa on otettu käyttöön asiakaspalaverit, joiden avulla on selkeytetty vastuita talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseissa.	Toteutuu osittain
	Tehostetaan tietotyöympäristöä - Arvioidaan kaupungin SAP strategia	Selvityksen toteutus	Selvitys toteutettu, päätökset jatkotoimenpiteistä tehty	Selvitys menossa ulkopuolisen konsultin toimesta ja valmistuu lokakuussa.	Toteutuu osittain
	- Uudistetaan ja yhdistetään asian- ja dokumentinhallinta	Käyttöönoton valmiusaste	Kilpailutus tehty/Järjestelmä käyttöönotettu	Asian- ja dokumentinhallinnan käyttöönotto menossa. Järjestelmän tekninen käyttöönotto tehdään marraskuuhun 2019 mennessä ja järjestelmän käyttöönotto koko kaupungissa keväällä 2020.	Toteutuu osittain
	- Edistetään ja jalkautetaan pilvipohjaisten ratkaisujen mahdollistamia uusia työtapoja	Uusien työtapojen käyttöönotto	Pilvipohjaisten ratkaisujen mahdollistamat uudet työtavat laajasti käytössä	O365 käyttö on mahdollista mobiilisti. Teams-työtiloja on otettu käyttöön lähes 500 kappaletta. Skype-kokousten määrä on huomattavasti lisääntynyt ja vähentänyt myös matkustamista.	Toteutuu osittain

Osavuositarkastus (Q1) tammi-kesäkuulta 2019, kaupunki

KAUPUNGIN TULOSLASKELMA (1 000€)	1.1.-30.6.2019	1.1.-30.6.2018	1.1.-31.12.2018
Myyntituotot	10 068	10 539	22 308
Maksutuotot	6 897	7 315	16 550
Tuet ja avustukset	7 010	7 178	9 149
Muut toimintatuotot	20 520	23 005	43 266
Toimintatuotot	44 495	48 038	91 273
Palkat ja palkkiot	-64 102	-61 871	-119 361
Eläkekulut	-18 272	-19 136	-35 581
Muut henkilösivukulut	-1 988	-2 296	-4 323
Henkilöstökulut	-84 362	-83 303	-159 266
Palvelujen ostot	-234 571	-227 783	-479 686
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-8 078	-8 936	-16 220
Avustukset	-19 755	-18 158	-37 607
Muut toimintakulut	-10 316	-10 022	-22 046
Toimintakulut	-357 082	-348 202	-714 825
TOIMINTAKATE	-312 511	-300 089	-622 211
Verotulot	242 165	240 682	465 139
Valtionosuudet	94 350	95 630	191 367
Rahoitustuotot ja -kulut	14 079	14 173	11 374
VUOSIKATE	38 082	50 395	45 669
Poistot ja arvonalentumiset	-20 034	-19 612	-45 147
Satunnaiset erät	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	18 048	30 783	522

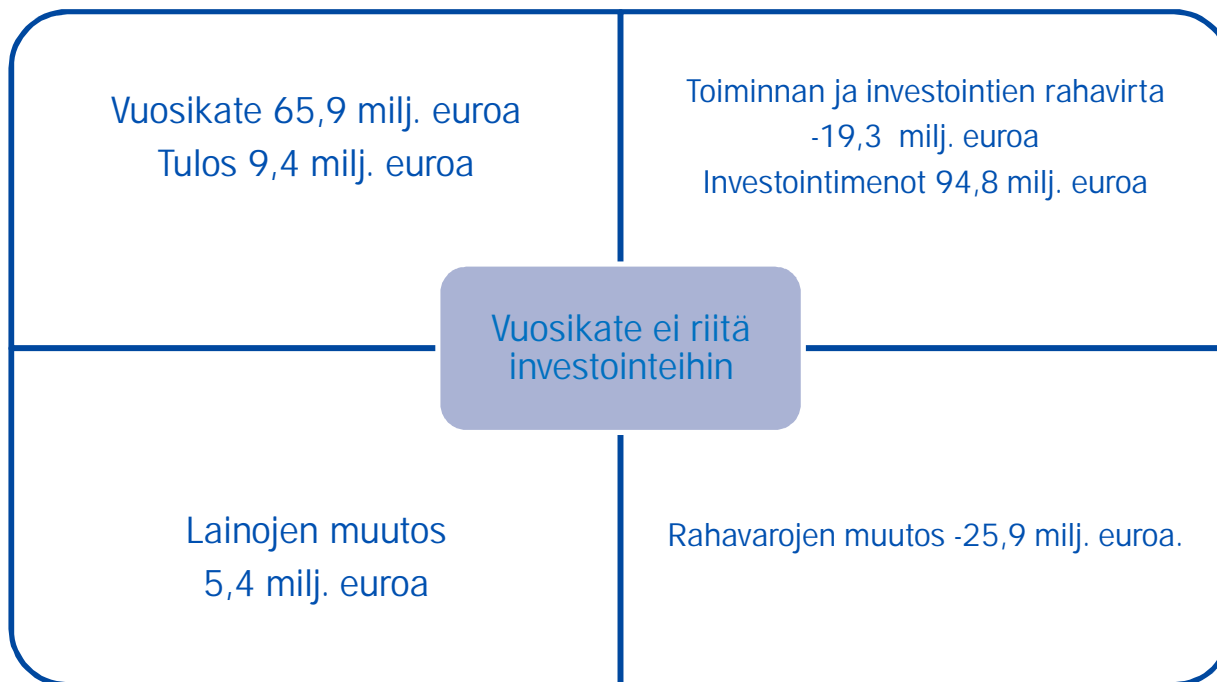
KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA (1 000€)	1.1.-30.6.2019	1.1.-30.6.2018	1.1.-31.12.2018
<u>Toiminnan rahavirta</u>	35 618	46 353	40 630
Vuosikate	38 082	50 395	45 669
Satunnaiset erät	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-2 464	-4 042	-5 039
<u>Investointien rahavirta</u>	-32 725	-40 127	-101 451
Investointimenot	-35 848	-53 312	-117 711
Rahoitusosuudet investointeihin	160	400	653
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 963	12 785	15 606
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 894	6 226	-60 821
Rahoituksen rahavirta			
<u>Antolainauksen muutokset</u>	17 051	-2 434	-1 855
Antolainasaamisten lisäykset	0	-20 000	-37 693
Antolainasaamisten vähennykset	17 051	17 566	35 838
<u>Lainakannan muutokset</u>	12 866	16 124	42 145
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000	50 000	110 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-21 800	-41 800	-61 600
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 666	7 924	-6 255
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>	-43 997	-8 776	-18 607
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-58	-162	-458
Vaihto-omaisuuden muutos	12	14	16
Saamisten muutos	-18 868	7 192	-7 400
Korottomien velkojen muutos	-25 083	-15 819	-10 766
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-14 080	4 915	21 683
Rahavarojen muutos	-11 186	11 141	-17 606
Rahavarat 31.12.	76 850	116 783	88 036
Rahavarat 1.1.	88 036	105 642	105 642

KAUPUNGIN TASE (1 000€)	30.6.2019	30.6.2018	31.12.2018
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	5 397	5 987	5 618
Aineelliset hyödykkeet	674 439	623 275	659 730
Sijoitukset	652 457	673 481	668 689
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	248	248	248
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	56	70	68
Saamiset	85 864	52 405	66 996
Rahoitusarvopaperit	6 520	39 482	39 479
Rahat ja pankkisaamiset	70 330	77 300	48 557
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 495 310	1 468 201	1 489 608
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma	437 196	437 196	437 196
Arvonkorotusrahasto	80	80	80
Muut omat rahastot	10 561	10 445	10 561
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	152 885	152 028	152 028
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	18 048	30 783	634
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 543	1 770	1 543
PAKOLLISET VARAUKSET	6 965	7 607	6 965
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 682	3 035	2 740
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen	570 575	705 175	720 759
Lyhytaikainen	114 775	120 081	157 103
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 495 310	1 468 201	1 489 608

Osavuositarkastus tammi-kesäkuulta 2019, konserni

LAHTI-KONSERNIN OSAVUOSIKATSAUS Q2/2019

Konserniyhteisö		FPM yksikkönumero
1.	Lahti Energia Oy LE sähköverkko Oy Pilke Energia Oy Koskipower Oy	505
2.	Lahti Aqua Oy Aqua Palvelu Oy Aqua Verkko Oy LABIO Oy	507
3.	Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy	508
4.	Lahden Pysäköinti Oy	502
5.	Lahden Sairaalaparkki Oy	522
6.	Lahden Seutu - Lahti Region Oy	601
7.	KOKO Lahti Oy	503
8.	Lahti Events Oy	616
9.	Lahden Talot Oy Kiinteistö Oy Vesijärvenkatu 36, Lahden Asunnot Oy Lahden Palveluasunnot Oy	201

10.	Lahden Seudun Kehitys Oy - LADEC Energon Oy	504
11.	Työterveys Wellamo Oy	520
12.	Kiinteistö Oy Lahden Tiedepuisto	326
13.	Paavolakiinteistöt Oy	327
14.	Spatium Toimitilat Oy	604
15.	Provincia Oy	523
16.	Lahden Työn Paikka Oy	526
17.	Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy	529
18.	Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy	530
19.	Koulutuskeskus Salpaus ky Salpaus-palvelut Oy	403
20.	Päijät-Hämeen liitto ky Päijät-Hämeen pelastuslaitos	404
21.	Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä Päijät-Hämeen Tekstiilihuolto Oy	405

KONSERNITULOSLASKELMA (1 000€)	1.1.-30.6.2019	1.1.-30.6.2018	1.1.-31.12.2018
Myyntituotot	267 619	263 380	499 092
Maksutuotot	22 816	20 814	46 892
Tuet ja avustukset	8 681	9 347	18 951
Muut toimintatuotot	19 874	23 173	66 060
Toimintatuotot	318 989	316 714	630 995
Palkat ja palkkiot	-180 112	-178 767	-351 813
Eläkekulut	-40 083	-41 588	-80 234
Muut henkilösivukulut	-5 844	-6 469	-12 135
Henkilöstökulut	-226 040	-226 825	-444 182
Palvelujen ostot	-217 014	-213 405	-434 202
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-76 714	-82 971	-147 994
Avustukset	-30 531	-23 354	-48 941
Muut toimintakulut	-33 113	-31 461	-70 226
Toimintakulut	-583 413	-578 016	-1 145 546
TOIMINTAKATE	-264 083	-261 302	-514 563
Verotulot	242 165	240 682	460 249
Valtionosuudet	94 350	112 266	225 413
Rahoitustuotot ja -kulut	-6 566	-7 543	-16 219
VUOSIKATE	65 866	84 102	154 880
Poistot ja arvonalentumiset	-56 315	-54 490	-127 681
Satunnaiset erät	-134	0	3 106
TILIKAUDEN TULOS	9 417	29 613	30 305

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA (1 000€)	1.1.-30.6.2019	1.1.-30.6.2018	1.1.-31.12.2018
<u>Toiminnan rahavirta</u>	62 573	75 444	128 155
Vuosikate	65 866	84 102	154 880
Satunnaiset erät	-134	0	3 106
Tilikauden verot	-1 618	-3 646	-6 640
Tulorahoituksen korjauserät	-1 541	-5 012	-23 191
<u>Investointien rahavirta</u>	-81 912	-109 830	-228 853
Investointimenot	-94 756	-117 526	-272 918
Rahoitusosuudet investointeihin	0	400	653
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	12 845	7 296	43 412
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-19 338	-34 386	-100 698
Rahoituksen rahavirta			
<u>Antolainauksen muutokset</u>	127	116	409
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	-161
Antolainasaamisten vähennykset	127	116	570
<u>Lainakannan muutokset</u>	5 438	37 337	63 386
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35 551	107 227	171 748
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-26 326	-66 886	-80 939
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 787	-3 004	-27 422
<u>Oman pääoman muutokset</u>	115	-5 950	-2 090
Oman pääoman muutokset	0	-3 400	-26
Muutokset vähemmistöosuudessa	114	-2 550	-2 064
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>	-12 191	8 075	24 229
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	464	-299	-325
Vaihto-omaisuuden muutos	5 661	7 782	6 441
Saamisten muutos	11 488	19 475	10 732
Korottomien velkojen muutos	-29 804	-18 883	7 380
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-6 511	39 577	85 933
Rahavarojen muutos	-25 850	5 191	-14 765
Rahavarat 31.12.	117 986	163 792	143 836
Rahavarat 1.1.	143 836	158 601	158 601

KONSERNITASE (1 000€)	30.6.2019	30.6.2018	31.12.2018
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	18 062	21 809	19 934
Aineelliset hyödykkeet	1 719 828	1 636 429	1 690 477
Sijoitukset	119 630	108 015	120 412
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	723	734	907
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus	10 617	14 938	16 278
Saamiset	85 011	89 691	96 499
Rahoitusarvopaperit	12 280	47 471	48 781
Rahat ja pankkisaamiset	105 706	116 320	95 055
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 071 858	2 035 406	2 088 343
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma	437 196	437 196	437 196
Arvonkorotusrahasto	2 046	2 339	2 046
Muut omat rahastot	11 980	11 854	11 980
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	182 845	159 377	162 740
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 761	24 184	19 881
PAKOLLISET VARAUKSET	19 762	19 796	19 344
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 118	4 690	4 837
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen	1 202 607	1 164 591	1 164 457
Lyhytaikainen	192 520	198 742	253 808
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 071 858	2 035 406	2 088 343

Lahti-konsernin suurimpien yhteisöjen tunnuslukuja

		Liikevaihto €	Tilikauden tulos €	Oma pääoma €
		1 000 €	1 000 €	1 000 €
Lahti Energia Oy-alakonserni	2019	97 131	4 448	82 069
	2018	102 070	10 685	79 949
Lahti Aqua Oy-alakonserni	2019	18 302	1 493	42 936
	2018	18 653	504	40 419
Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy	2019	8 249	-75	3 435
	2018	8 898	-202	3 473
Lahden Pysäköinti Oy	2019	1 257	277	8 312
	2018	1 198	249	8 061
Lahden Sairaalaparkki Oy	2019	522	80	518
	2018	516	193	657
Lahden seutu - Lahti Region Oy	2019	952	0	356
	2018	1 162	-1	346
KOKO Lahti Oy	2019	3 027	-28	8
	2018	2 868	-186	155

Lahti-konsernin suurimpien yhteisöjen tunnuslukuja

		Liikevaihto € 1 000 €	Tilikauden tulos € 1 000 €	Oma pääoma € 1 000 €
Lahti Events Oy	2019	1 678	-523	-1 033
	2018	1 086	-305	-567
Lahden Talot Oy	2019	28 204	6 808	89 695
	2018	26 954	5 017	77 203
Osaamiskiinteistöt Oy	2019	0	0	0
	2018	1 449	976	0
Kiinteistö Oy Lahden Tiedopuisto	2019	1 369	193	13 781
	2018	791	246	13 425
Paavolakiinteistöt Oy	2019	1 170	126	6 770
	2018	605	325	6 417
Spatium Toimitilat Oy	2019	3 720	498	7 002
	2018	3 037	295	3 431
Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy- al konserni	2019	2 110	13	1 173
	2018	2 972	-26	1 624
Provincia Oy	2019	8 851	2 323	4 413
	2018	12 512	639	2 135
Työterveys Wellamo Oy	2019	4 211	-162	2 167
	2018	4 682	3	1 894

Lahti-konsernin suurimpien yhteisöjen tunnuslukuja

		Liikevaihto € 1 000 €	Tilikauden tulos € 1 000 €	Oma pääoma € 1 000 €
Lahden Työn Paikka Oy	2019	1 633	-465	-1 102
	2018	1 799	-279	-657
Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy	2019	13 805	361	204
	2018	13 507	464	496
Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy	2019	9 961	126	340
	2018	9 723	-473	-380
* Koulutuskeskus Salpaus ky	2019	29 684	126	67 927
	2018	29 246	-473	67 202
* Päijät-Hämeen liiton ky	2019	12 844	-1 278	2 653
	2018	12 868	-239	3 031
* hyvinvointikuntayhtymä	2019	324 508	-19 989	43 738
	2018	336 318	-17 971	43 700

Tiivistelmät konserniyhtiöiden toimitusjohtajien osavuositiedotteista

Lahti Energia

Lahti Energia konsernin II neljänneksen liikevaihto oli n. 36,6 M€, mikä oli noin 1,6 miljoonaa euroa yli budjetoidun. Kumulatiivinen liikevoitto kesäkuun lopussa oli 7,7 M€ budjetoidun liikevoiton ollessa 14,8 M€. Tämänhetkisen ennusteen mukaan varsinaisen liiketoiminnan tulos vuonna 2019 tulee olemaan noin 3,8 M€ budjetoitua pienempi

Lahti Aqua –konserni

Vesikonsernin tuotteiden ja palveluiden puolen vuoden myynti oli lähes edellisen vuoden tasolla. Vedenmyynnin kehitys on viime vuoteen verrattuna noin 1 %:n pienempi. Käyttökate 8,0 M€ (44 %) ja liikevoitto 2,7 M€ (15 %) ovat likimain tavoitteiden mukaisia.

Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy

Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n 6kk:n liikevaihto, 8,2 M€, on hiukan budjetoitua enemmän. Tulos ennen veroja on – 0,02 M€. Alkuvuoden tulos on yleensä koko vuotta heikompi, koska jätemäärät ovat alkuvuodesta vähäisemmät.

Lahden Pysäköinti Oy

Yhtiön liikevaihto on toisen vuosineljänneksen aikana kasvanut 4,2 % verrattuna edellisen vuoden samaan ajankohtaan. Liiketoiminnan muut tuotot ovat pienentyneet 1 % Siltavoudin kiinteistössä olevan tyhjän toimistotilan vuoksi. Kiinteät kulut ovat kasvaneet 19,4 %. Yhtiön maksuvalmius on edelleen heikko ja vakavaraisuus on tyydyttävällä tasolla.

Tiivistelmät konserniyhtiöiden toimitusjohtajien osavuosikatsauksista

Lahden Talot Oy –konserni

Lahden Talot –konsernin liikevaihto kesäkuun jälkeen on 28,2 miljoonaa euroa, joka on viime vuotta korkeammalla tasolla (27 M€ v. 2018). Konsernin liikevoitto on noin 9,5 miljoonaa euroa (7,8 M€ v.2018). Konsernin liikevaihtoa on kasvattanut liiketoiminnan orgaaninen kasvu. Tuloskehitykseen ovat vaikuttaneet liikevaihdon kasvu sekä hallittu kustannuskehitys. Arvio Lahden Talojen tulevasta kehityksestä seuraavan kvartaalin aikana on, että konsernin liikevaihto ja tuloskehitys toteutuvat budjetoidun mukaisina.

Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy

Yhtiön budjetoitu liikevaihto vuodelle 2019 on 4,2 milj. euroa. Koko vuoden osalta pyritään lähelle nollatulosta.

Työterveys Wellamo Oy

Työterveys Wellamo Oy:n talustilanne heinäkuun lopussa on noin 80.000 euroa miinuksella. Puolen vuoden perusteella oletus on, että tilanne korjaantuu syksyn kuluessa.

Provincia Oy

Liikevaihtoa kertyi 11,2 M€. Henkilöstökulut olivat 28 % liikevaihdosta. Liikevoittoa kertyi toisella neljänneksellä 2 332 000€.

Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy

Kesäkuun lopun taloudellinen tulos on positiivinen n. 125 000€ kirjanpidollisten korjausten jälkeen. Tulokseen vaikutti myös lomapalkkavelan kirjausmuutokset vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Lahden Työn Paikka Oy

Puolen vuoden jälkeen jaksotettu taloudellinen tulos oli tappiollinen. Tammi – kesäkuussa 2019 kumulatiivinen tuotannon palveluista ja tuotteista kertynyt laskutus oli lievästi edellisvuotta heikompi metallin ja grafiikan alkuvuoden tilausten supistuttua vuodesta 2018.

